

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Rzeszów, dnia 9 stycznia 2017 r.

Poz. 88

UCHWAŁA NR XXX/228/16 RADY GMINY ŻYRAKÓW

z dnia 28 grudnia 2016 r.

w sprawie przyjęcia” Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 – 2019”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r. poz. 446), w związku z art.87 ust.1, ust.3 i ust.4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i o opiece nad zabytkami (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.) po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków z/s w Przemyślu Delegatura w Rzeszowie uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 – 2019”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Żyraków.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

**Przewodnicząca Rady Gminy
w Żyrakowie**

lic. Maria Bodzioch

Załącznik do uchwały nr XXX/228/16 Rady
Gminy w Żyrakowie z dnia 28 grudnia 2016 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

Żyraków 2016 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie**2. Podstawa prawna i cele opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami****3. Uwarunkowania prawne ochrony zabytków i opieki nad zabytkami****4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego**

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;

4.2. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

5.1. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy;

5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Żyraków;

5.2.1. Zarys historyczny gminy Żyraków;

5.2.2. Krajobraz kulturowy gminy Żyraków;

5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony;

5.3.1. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków;

5.3.2. Zabytki archeologiczne wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków;

5.3.3. Zabytki wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Żyraków;

5.3.4. Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków;

5.4. Zabytki o najważniejszym znaczeniu dla gminy Żyraków

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy Żyraków. Analiza szans

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

i zagrożeń

7. Założenia programowe, priorytety i kierunki działań Programu opieki nad Zabytkami gminy Żyraków

7.1 Priorytety polityki gminnej związanej z ochroną zabytków i opiece nad zabytkami gminy Żyraków;

7.2 Kierunki działań Programu Opieki nad Zabytkami gminy Żyraków;

8. Źródła finansowania Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 – 2019 r.

9. Aneksy

9.1. ANEKS 1. Wykaz stanowisk archeologicznych znajdujących się na terenie gminy Żyraków;

9.2. ANEKS 2. Wykaz obiektów zabytkowych w gminie Żyraków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków po aktualizacji (2016 r.)

GMINNY PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

GMINY ŻYRAKÓW NA LATA 2016 – 2019

1. WPROWADZENIE

Zachowanie dziedzictwa kulturowego, chociażby ze względu na jego znaczenie dla rozwoju cywilizacyjnego, stanowi jedno z podstawowych zadań państwa. Pojmowanie dziedzictwa jako spuścizny poprzednich pokoleń wskazuje na jego rolę: jako świadectwa życia naszych przodków, ich sposobu pojmowania rzeczywistości i uznawanego systemu wartości, pomaga poznać nasze korzenie i kształtując tożsamość, odpowiada na pytanie kim jesteśmy. Na fundamentach dziedzictwa tworzy się także poczucie wspólnoty kulturowej. Dziedzictwo kulturowe w gminach stanowi dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń jak również dorobek naszych czasów. Dla integrowania społeczności lokalnej bardzo ważne staje się dziedzictwo regionalne, na które składają się zabytki o znaczeniu lokalnym związane z tradycją i historią danego regionu.

Przedmiotem niniejszego opracowania jest dziedzictwo kulturowe w granicach administracyjnych gminy Żyraków, natomiast celem jest określenie zasad, kierunków działań i zadań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami. Gminny Program Opieki nad Zabytkami określa działania prorozwojowe mające na celu poprawę funkcjonowania materialnego dziedzictwa kulturowego w oparciu o zasoby i walory gminy. Program ten może wzbudzić w lokalnej społeczności świadomość istniejącej wspólnoty kulturowej, roli, znaczenia lokalnych wartości i wspólnych korzeni.

Zganie z Ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art.87, j.t. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 z późn. zm) każdy Gminny Program Opieki nad Zabytkami jest dokumentem, który trzeba cyklicznie aktualizować co 4 lata oraz wykonywać sprawozdania Programów w okresie co 2 lata. Aktualizacja Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami polega na ewidencji zabytków ruchomych i nieruchomych,

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

które istnieją lub utraciły swoje wartości zabytkowe po przeglądzie wszystkich zabytków znajdujących się na terenie gminy Żyraków, co z kolei pozwoli podjąć decyzję o przeprowadzeniu lub zaniechaniu dotychczasowych działań w celu ochrony zabytków. Aktualizacja również dotyczy danych zawartych w kartach adresowych w wersji papierowej i dokumentacji fotograficznej stanowiących załącznik do w/w Programu.

Program realizowany zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami uwzględnia i zatwierdza Wojewódzki Konserwator Zabytków Delegatura w Rzeszowie opierając się na szerokim rozpoznaniu złożonej problematyki i wyznaczając kierunki będące istotnym punktem odniesienia dla programów konstruowanych na następne kilkuletnie okresy.

2. PODSTAWA PRAWNA I CELE OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Podstawą prawną sporządzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (j.t. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.)

Wyżej wymieniona ustawa nakłada na gminę następujące uprawnienia i obowiązki;

- 1) uwzględnia w strategii rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, problemy ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 18 i art.19),
- 2) uzgodniania projektów i zmian planów zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

- z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (art. 20),
- 3) obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków (art. 22 ust.4),
 - 4) przyjmowanie zawiadomień o znalezieniu w trakcie prowadzenia robót budowlanych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem oraz powiadomienie o tym fakcie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (art. 32 ust. 1 pkt 3 i ust.2)
 - 5) przyjmowanie zawiadomień o znalezieniu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem archeologicznym i powiadomienie o tym fakcie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (art. 33 ust. 1 i ust. 2)
 - 6) obowiązek sporządzania przez wójta gminy na okres 4 lat Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami (art.87 ust.1)
 - 7) obowiązek sporządzania i przedstawiania Radzie Gminy sprawozdania z realizacji programu (art.87, ust.5)

Zgodnie z art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami celem Programu jest w szczególności:

- włączanie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowania procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujące sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Program opieki nad zabytkami przyjmuje rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, a następnie jest ogłaszany w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY ZABYTEKÓW I OPIEKI NAD ZABYTEKAMI

Przy sporządzaniu Programu opieki nad zabytkami brane są pod uwagę m. in. następujące akty prawne:

- 1) Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (j.t. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.)
- 2) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.)
- 3) Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 199 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

w art.3 ust.1 i definiuje:

- ✓ **zabytek** jako nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stawiające świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Ochrona Zabytków (art. 4) polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie,
- zapobieganie zagrożeniom mającym powodować uszczerbek dla wartości zabytków,
- udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków, przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę,
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków, uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Samorząd gminy jako organ administracji publicznej ma obowiązek chronić zabytki co podkreślone jest w ustawie z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, gdzie ochrona zabytków uznana jest za zadanie własne gminy (art. 7 ust.1pkt) do których należą m.in kwestie: ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej, gminnych dróg, ulic, mostów,

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

placów oraz organizacji ruchu drogowego, kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, kultury fizycznej i turystyki, zieleni gminnej i zadrzewień, cmentarzy gminnych, utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych promocji gminy.

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego określa rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu. Zgodnie z art. 17 pkt 6 w/w ustawy miejscowe plany są uzgodnione z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami zostały uwzględnione w:

- Krajowym Programie Opieki nad Zabytkami na lata 2014 – 2017
- Narodowej Strategii Kultury na lata 2004 – 2014 oraz jej uzupełnienie na lata 2004 – 2020

Głównym celem *Krajowego Programu Opieki nad Zabytkami* jest wzmocnienie ochrony i opieki nad tą istotną, materialną częścią dziedzictwa kulturowego oraz poprawa stanu zabytków w Polsce.

Cel opracowania Krajowego Programu oparty jest na tezach:

a) uwarunkowania ochrony i opieki nad zabytkami (stan zabytków nieruchomych,

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

ruchomych, archeologicznych, zabytków techniki, pomników historii i obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa, stan służb konserwatorskich, stan opieki nad zabytkami, stan uregulowań prawnych),

b) działania o charakterze systemowym (powiązania ochrony z polityką ekologiczną, ochroną przyrody, architektoniczną i przestrzenną, celną i polityką bezpieczeństwa państwa),

c) system finansowania (stworzenie sprawnego systemu finansowania i opieki konserwatorskiej),

d) dokumentowanie, monitorowanie i standaryzacja metod działania,

e) kształcenie i edukacja (kształcenie specjalistyczne, podyplomowe i system uznawalności wykształcenia, edukacja społeczeństwa, edukacja właścicieli i użytkowników),

f) współpraca międzynarodowa (z instytucjami i organizacjami, współpraca w obszarze Europy Środkowej).

Krajowy Program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami określa cele i kierunki działań, które powinny być podjęte w szczególności przez organy i jednostki administracji publicznej w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Cele cząstkowe Programu to m.in.:

- poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych, organizacyjnych w sferze dokumentacji i ochrony zabytków,
- kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne,
- rekreacyjne i inne cele społeczne,
- zwiększanie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

tworzenie zintegrowanych narodowych punktów turystycznych,

- promocja polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i za granicą, a w szczególności za pomocą narzędzi społeczeństwa informacyjnego,
- rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego,
- tworzenie warunków dla rozwoju i ochrony dziedzictwa kultury ludowej,
- zabezpieczenie zabytków przed nielegalnym wywozem za granicę.

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury została przyjęta przez Rząd RP 21 września 2004r. Zakres Strategii został podporządkowany głównie regionom, jako podstawowym jednostkom podziału terytorialnego. Metodologia dokumentów strategicznych wchodzących w skład Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013 zobowiązuje Ministra Kultury do wydłużenia horyzontu czasowego Strategii Rozwoju Kultury do 2020 roku. Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020, bazując na przyjętej przez Radę Ministrów 21 września 2004 r. Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2013, rozszerza jej zakres do roku 2020.

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa

- Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007 – 2020;
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego;
- Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w województwie podkarpackim na lata 2014 – 2017;
- Program rozwoju kultury w województwie podkarpackim na lata 2004- 2009.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007 – 2020 została uchwalona przez Sejmik Województwa Podkarpackiego w październiku 2006 r. W 2010 r. dokument zaktualizowano. Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020 wyznacza cele i działania, służące przełamywaniu strukturalnych problemów gospodarczych i społecznych oraz podnoszeniu konkurencyjności regionu. Są to wyzwania, którym województwo podkarpackie musi sprostać w dobie postępującego procesu globalizacji, liberalizacji i rozwoju gospodarki opartej na wiedzy. Powstała w oparciu o dokumentację i analizę przeprowadzoną przez konsultantów i ekspertów zewnętrznych oraz w oparciu o konsekwentnie stosowaną metodę konsultacji społecznych z przedstawicielami wszystkich środowisk województwa. Jest wyrazem oczekiwań i ambicji społeczeństwa, ale też poziomu jego aktualnego rozwoju społecznego, kulturalnego i gospodarczego oraz stopnia świadomości obywatelskiej. Ramy strategii wyznacza 8 głównych obszarów strategicznych, tj.:

- gospodarka regionu
- infrastruktura techniczna
- obszary wiejskie i rolnictwo
- ochrona środowiska
- kapitał społeczny
- współpraca międzynarodowa
- ochrona zdrowia
- zabezpieczenie społeczne.

Strategia na lata 2007-2020 wyznacza kierunki polityki regionalnej dla różnych poziomów administracji samorządowej oraz partnerów społecznych i gospodarczych,

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

którzy sięgać będą po ten dokument w poszukiwaniu konkretnych i precyzyjnych zapisów pomocnych w procesie decyzyjnym, dotyczącym przede wszystkim wykorzystania finansowych środków publicznych. Dokument ten, programując rozwój regionu do roku 2020, opiera się na aktualnej wiedzy i doświadczeniach ostatnich 15 lat. Niedaleka przyszłość przyniesie ze sobą niewątpliwie nowe wyzwania, na które odpowiedzią będzie stała aktualizacja, korekta i rozszerzenie zapisów strategii. Nadrzędnym celem Strategii jest zapewnienie województwu podkarpackiemu partnerskiej i konkurencyjnej pozycji w Polsce i Europie, w oparciu o geograficzne położenie, potencjał demograficzny, tradycje przemysłowe, walory środowiskowe, historyczne i kulturowe.

5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA

KULTUROWEGO

5.1. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy.

Program Opieki nad Zabytkami gminy Żyraków jest zgodny z następującymi dokumentami:

- 1) Strategią Rozwoju Gminy Żyraków na lata 2014 - 2024
- 2) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Żyraków

Gmina Żyraków jak większość jednostek samorządowych realizowała zadania w latach 2004 – 2012 w oparciu o opracowaną Strategię zawarte w niej zadania wskazywały najważniejsze kierunki i harmonogram działań i źródła finansowania.

Strategia Rozwoju Gminy Żyraków na lata 2014 – 2024 została przyjęta Uchwałą Rady Gminy Żyraków Nr XLVII/367/14 z dnia 24.10.2014 r. opracowana w celu

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

dostosowania się do zmieniających się uwarunkowań społecznych, gospodarczych, kulturowych i środowiskowych. To plan systemowego, falowego działania władz wobec szans i zagrożeń wynikających ze zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, zawiera najważniejsze informacje marketingowe i strategiczne gminy oraz określa przewidywaną efektywność podejmowanych i planowanych działań gospodarczych. Podstawowym celem rozwoju gminy Żyraków powinien być rozwój zrównoważony oparty na wykorzystaniu warunków naturalnych dla rozwoju turystyki i rekreacji, agroturystyki i rolnictwa oraz na nieuciążliwej wytwórczości rzemiosła. W trosce o środowisko naturalne i zasoby przyrodnicze ważne jest podejście w sposób zrównoważony gwarantujący rozwój społeczno – gospodarczy przy poszanowaniu środowiska naturalnego, jego walorów i nie degradacyjnej eksploatacji zasobów. Podstawowym sposobem ochrony środowiska naturalnego, dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego gminy stanowią działania edukacyjne skierowane nie tylko do dzieci i młodzieży a także do całości społeczeństwa.

Cele strategiczne dla gminy Żyraków:

1. Pełne wykorzystanie walorów i zasobów przyrodniczych oraz bliskie położenie dużej aglomeracji miejskiej dla rozwoju turystyki, agroturystyki, budowa infrastruktury rekreacyjno – sportowej,
2. Pełna ochrona środowiska przyrodniczego, w tym walorów, które stanowią szansę dla rozwoju gminy Żyraków,
3. Ochrona istniejących wartości kulturowych oraz kultywowania tradycji atrakcyjności sztuki lokalnej,
4. Tworzenie mechanizmów promocji atrakcyjności rozwoju gminy.

Zwrócona została także uwaga na niedostateczną ochronę oraz brak środków

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

finansowych na utrzymanie na terenie gminy obiektów zabytkowych. Dokumentem wyznaczającym kierunki polityki przestrzennej gminy wraz z uwzględnieniem ochrony dóbr kultury jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żyraków z późniejszymi zmianami. Gmina Żyraków w chwili obecnej nie posiada Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP), określane jako studium uwarunkowań lub studium - dokument określający w sposób ogólny planowany sposób zagospodarowania całego terytorium gminy, zawierający informacje o położeniu obszarów przeznaczonych pod zabudowę i inne funkcje, o przebiegu głównych szlaków komunikacyjnych, terenów chronionych itp. Zostało przyjęte jako Uchwała Nr XII/109/99 Rady Gminy w Żyrakowie z dnia 09.12.1999 r. Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy jest, obok miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, aktem planowania przestrzennego gminy. Pełni trzy funkcje: kształtowanie i wykładnia polityki rozwoju przestrzennego gminy, koordynacja ustaleń planów miejscowych, promocja gminy na zewnątrz. Sporządza się je dla całego obszaru gminy w granicach administracyjnych. Studium nie jest prawem, ale zobowiązaniem władzy lokalnej do działań zgodnie z wyznaczonymi kierunkami. Stanowi więc zespół zapisów, ustalonych i uzgodnionych jako nienaruszalne uwarunkowania i kierunki zagospodarowania, przyjęte jako podstawa do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jednostki osadniczej. Dokument ten zawiera bardzo szeroki zakres informacji na temat środowiska naturalnego gminy, jej społeczności i gospodarki.

5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu

kulturowego gminy Żyraków

5.2.1. Zarys historyczny obszaru gminy Żyraków

Początki osadnictwa na terenie gminy sięgają dawnych wieków. Pierwsze ślady obecności człowieka mogą pochodzić sprzed 8 tys. lat p.n.e. Dolina Wisłoki była zasiedlana przez plemię Lędzian zamieszkujących tereny Sandomierza. Za czasów panowania Kazimierza Wielkiego powstawały osady Żyraków, Góra Motyczna, Wiewiórka i Zasów. Było to w latach 1341-1345. Od tego czasu do XVI w. ziemie te przeżyły wiele klęsk i najazdów głównie Tatarów i Rosjan. Kolejną klęską stał się Potop Szwedzki w XVII w. Następny wiek to czas rozbiorów.

Po dawnej świetności nie pozostało praktycznie nic. Na doszczętnie zrujnowany region spadły dodatkowo klęski żywiołowe. W 1772 r. i 1774 powódzie zniszczyły pola uprawne, domy i zabudowania gospodarcze. Kolejne karty historii również obfitowały w niepowodzenia i klęski. Podczas rabacji galicyjskiej popełniono wiele mordów, a niektóre z nich odznaczały się szczególnym okrucieństwem.

W Straszęcinie wg kronik parafialnych zabito 9 osób, a na terenie parafii zasowskiej 14 osób. Z morderstwami była połączona zawsze grabież i niszczenie budynków oraz zabudowań dworskich. W latach 1831, 1848 i 1873 wybuchały epidemie cholery, za każdym razem zbierając duże żniwa. Liczba zachorowań w niektórych miejscowościach była tak duża, że zamieniała całą wieś w jedno cmentarzysko.

Wiek XIX to czas wyraźnych zaczątków rozwoju szkolnictwa wiejskiego. Do powstania szkół przyczyniali się często właściciele majątków. W roku 1847, z materiału dostarczonego przez tamtejszego właściciela hrabiego Kuczkowskiego, wybudowano pierwszą szkołę w Zasowie. Skutki I wojny światowej dotkliwie odczuwali okoliczni mieszkańcy. W 1915 r. w maju ruszyła ofensywa austriacko-niemiecka. Powołano prawie wszystkich chłopców i mężczyzn do wojska, część

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

z nich poległa w walce.

W 1918 r. potęga austriacka zaczęła się rozpadać. W 1931 r. w ramach reformy zlikwidowano powiat pilźnieński i utworzono gminę zbiorową w Straszęcinie, która została przeniesiona do Żyrakowa. W 1937 r. utworzono powiat dębicki. Dębica stała się miastem powiatowym. Rozpoczęła się budowa Centralnego Okręgu Przemysłowego. Rozwijający się przemysł zmienił oblicze miasta Dębicy i sąsiednich regionów, przyspieszył rozwój gospodarczy gminy Żyraków.

Wybuch II wojny światowej pokrzyżował wszelkie plany rozwojowe. Po zakończeniu pierwszych działań wojennych do Wiewiórki ściągnął Pułk Niemieckiej Altylerii Przeciwpancernej. Pod koniec 1939 r. utworzono Generalną Gubernię. Prawo okupacyjne zabraniało nauczania w szkołach. W listopadzie tego samego roku w Wiewiórcie rozpoczęło działalność tajne gimnazjum. Na terenie byłego powiatu Niemcy pod kierunkiem gestapo Garblera przeprowadziły 12 pacyfikacji. W 1943 r. spacyfikowano m.in. wsie Wiewiórkę, Zasów i Bobrowę. W 1944 wojska niemieckie zaczęły się wycofywać. Zacięte walki toczyły się o wieś Mokre, Wiewiórkę i Zasów. Mieszkańcy otrzymywali nakazy wysiedlenia. Nastąpiła nędza i głód. Dopiero w połowie stycznia 1945 r. ruszyła ofensywa, ludzie zaczęli wracać do swoich domów. Zaczął się wówczas nowy rozdział w dziejach regionu. Szybki rozwój gospodarczy rozpoczęty w XX – leciu międzywojennym, który był kontynuowany po zakończeniu II wojny światowej. W roku 1955 duży powiat dębicki podzielono na 2 mniejsze: dębicki i ropczycki. Żyraków znalazł się w obrębie powiatu dębickiego należącego wówczas do województwa rzeszowskiego. Lata 1955-72 to okres gromadzkich rad zlokalizowanych w Straszęcinie, Bobrowej, Zasowie i Żyrakowie. 1 czerwca 1975 r. został wprowadzony nowy podział administracyjny kraju. Dotychczasowy powiat dębicki został włączony do nowo utworzonego województwa

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

tarnowskiego. Ponowna zmiana nastąpiła 1 stycznia 1999 r. Gmina Żyraków wraz z nowo utworzonym powiatem dębickim, którego jest częścią, weszła w skład województwa podkarpackiego.

5.2.2. Krajobraz kulturowy gminy Żyraków

Gmina Żyraków leży na terenie Doliny Dolnej Wisłoki oraz Wysoczyzny Tarnowskiej. Krainy te są częścią Kotliny Sandomierskiej i zajmują powierzchnię ponad 110 km².

W obrębie gminy Żyraków Wysoczyzna Tarnowska ma formę zwartego płatu o łagodnej, pagórkowatej rzeźbie. W tej części gminy znajdują się miejscowości: Wola Wielka, Góra Motyczna, Wiewiórka, Zasów i Mokre. W rejonie Woli Wielkiej, Góry Motycznej, Żyrakowa płat ten opada wyraźnym progiem 20 – 40 m w kierunku Doliny Wisłoki. W niej położone są miejscowości: Straszęcin, Żyraków, Zawierzbie. Budowę geologiczną gminy Żyraków nie sposób rozpatrywać bez powiązania jej z całym regionem dębickim, który jest położony na styku dwóch różnych jednostek geomorfologicznych. Pierwszą z nich jest Pogórze Karpackie, które właśnie w okolicach Dębicy ma swoje najdalej wysunięte na północ fragmenty. Widoczne są one jako wzniesienia ciągnące się wzdłuż szosy E – 4 z Rzeszowa do Tarnowa. W rejonie Żyrakowa i przyległych sołectw jest wypełniona osadami czwartorzędowymi złożonymi ze żwirów, piasków o różnej granulacji i otoczków. Na bazie tych utworów powstawały żwirownie, z których część funkcjonuje do dzisiaj. Istotnymi bogactwami naturalnymi są pokłady glinki ceramicznej, żwiru oraz piasku. Mogą one być wykorzystane do produkcji materiałów budowlanych, w drogownictwie również jako produkt eksportowy.

W krajobrazie Gminy Żyraków odnaleźć można obiekty zabytkowe stanowiące

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

spuściznę kulturową tego regionu. Zaliczyć można do nich stanowiska archeologiczne świadczące o początkach osadnictwa na tych rejonach, zespoły parkowo-dworskie w Zasowie, Korzeniowie, Straszęcinie i obiekty sakralne.

5.3 Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Gminna ewidencja zabytków to wykaz zabytków nieruchomych znajdujących się na terenie gminy. Gminną ewidencję zabytków (GEZ) tworzą:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru,
- zabytki ruchome wpisane do rejestru
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Gminna ewidencja zabytków to zbiór otwarty. Wójt prowadzi ją w formie kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy. Gmina powinna prowadzić skuteczną politykę komunikacyjną i informować właścicieli o włączeniu do GEZ ich nieruchomości .

5.3.1. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

Tab.1. Zabytki wpisane do rejestru zabytków woj. podkarpackiego (stan na 30.06.2016 r.)

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rej. Zabytków i data wpisu
1.	Korzeniów	Zespół dworsko-parkowy a. Dwór	A – 213 31.01.1980
2.	Korzeniów	Zespół dworsko – parkowy b. Park	A – 213 31.01.1980
3.	Nagoszyn	Kościół parafialny p.w. Św. Antoniego Padewskiego	A – 315 24.09.1988
4.	Nagoszyn	mur ogrodzenia kościoła parafialnego Św. Antoniego Pad. w Nagoszynie	A – 1298 09.12.2014
5.	Straszęcin	Zespół dworsko – parkowy a. dwór	A – 42 24.09.2001

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

6.	Straszęcin	Zespół dworsko – parkowy b. pozostałości parku krajobrazowego	A – 42 24.09.2001
7.	Zasów	Kościół parafialny p.w. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika	A – 427 18.12.1998
8.	Zasów	Zespół dworsko – parkowy a. ruiny dworu	A – 189 26.11.1979
9.	Zasów	Zespół dworsko – parkowy b. dawna portiernia	A – 189 26.11.1979
10.	Zasów	Zespół dworsko – parkowy c. park	A – 189 26.11.2002
11.	Żyraków	Zespół dworsko – parkowy a. dwór	A – 87 07.06.2004
12.	Żyraków	Zespół dworsko – parkowy b. pozostałości parku	A – 87 07.06.2004

5.3.2. Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres
1.	Wiewiórka	Relikt umocnień zamku (nieistniejącego)	A – 429 19.12.1968
2.	Wola Wielka	Grodzisko średniowieczne	A – 428 19.12.1968

5.3.3. Zabytki wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Żyraków

Tab.2. Wykaz kart obiektów znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres
1.	Bobrowa	Kapliczka z rzeźbą Matki Boskiej z Dzieciątkiem	Obok nr 49 Nr dz. 365/4
2.	Bobrowa	Kapliczka z obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej	Obok nr 108 Nr dz. 113/7
3.	Bobrowa	Rzącówka – zabudowania podworskie	Nr 9 Nr dz. 381/2, 381/6
4.	Góra Motyczna	Dom murowany	Nr 117
5.	Góra Motyczna	Dom drewniany	Nr 171

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

6.	Korzeniów	Zespół dworsko – parkowy a. dwór	Nr dz. 712, 713/1
7.	Korzeniów	Zespół dworsko – parkowy b. park	Nr dz. 713/1
8.	Korzeniów	Zespół dworsko – parkowy c. kapliczka dworska kryta gontem	Nr dz. 713/3
9.	Korzeniów	kapliczka	Obok nr 72
10.	Korzeniów	Kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena	Nr 104
11.	Korzeniów	Zagroda – dom	Nr 114 nr dz. 529
12.	Nagoszyn	Kościół parafialny p.w. Św. Antoniego Padewskiego	Nr dz. 2256 o pow. 0,35 ha
13.	Nagoszyn	Mur ogrodzenia kościoła parafialnego pw. Św. Antoniego Padewskiego	Nr dz. 2256
14.	Nagoszyn	Kapliczka z obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej	Przy drodze głównej, Nr dz. 1145
15.	Nagoszyn	kapliczka	Przy drodze powiatowej Nr dz. 2682/1
16.	Nagoszyn	Szkoła (użytkownik Publiczne Przedszkole w Nagoszynie)	Nr 16 Nr dz. 1783 o pow. 0,21 ha
17.	Nagoszyn	Dom drewniany	Nr 4 Nr dz. 2236
18.	Nagoszyn	Dom drewniany	Nr 209 Naprzeciw Publicznego Przedszkola Nagoszyn – Wola Nr dz. 4204
19.	Straszęcin	Zespół dworsko – parkowy a. dwór	nr dz. 684/9 o pow. 0.98 ha
20.	Straszęcin	Zespół dworsko – parkowy b. spichlerz zbożowy	Nr dz. 684/149
21.	Straszęcin	Zespół dworsko - parkowy c. pozostałości parku krajobrazowego	Nr dz. 684/9 o pow. 0,98 ha
22.	Straszęcin	Zespół dworsko – parkowy d. figura Św. Jana Nepomucena	Przy Zespole Szkół publicznych w Straszęcinie Nr dz. 278/14
23.	Straszęcin	Kapliczka z obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej	Przy drodze na krzyżówce w

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

			Straszęcinie Nr dz. 43
24.	Straszęcin	Kaplica grobowa Reyów i Jabłonowskich, właściciele Przyborowa	Na cmentarzu parafialnym w Straszęcinie Nr dz. 596/6
25.	Straszęcin	Kaplica grobowa właściciele Straszęcina Stubenwollów	Na cmentarzu parafialnym w Straszęcinie Nr dz. 596/6
26.	Wiewiórka	Relikty umocnień zamku nieistniejącego - ziemne	Nr dz. 878/2, 880/3, 881/2, 882/4
27.	Wiewiórka	Kapliczka z obrazem Matki Boskiej Fatimskiej	Na parceli gromadzkiej Nr dz. 710/2
28.	Wiewiórka	Kapliczka z figurą Św. Antoniego Padewskiego	Nr 74 Nr dz. 898/3
29.	WolaWielka	Grodzisko średniowieczne i nowożytny - ziemne	Nr 103 Nr dz. 614/2
30.	Wola Żyrakowska	Kapliczka z obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej	Przy drodze głównej w pobliżu młyna na posesji nr 56 B Nr dz. 535/1
31.	Zasów	Kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika	Nr dz. 461/2 o pow. 0.34 ha
32.	Zasów	Kaplica cmentarna	Na cmentarzu parafialnym Nr dz. 2246
33.	Zasów	Zespół dworsko – parkowy a. ruiny dworu	Nr 453/1, 453/4
34.	Zasów	Zespół dworsko – parkowy b. dawna portiernia	Nr dz. 457/7
35.	Zasów	Zespół dworsko – parkowy c. park	Nr dz 450
36.	Zasów	Zespół dworsko – parkowy d. szkoła	Nr 10 Nr dz. 2260/1
37.	Zasów	Dom drewniany	Nr 19 Nr dz. 1785
38.	Zasów	Dom drewniany	Nr 185 Nr dz. 446/6
39.	Zasów	Dom drewniany	Nr 184 Nr dz. 204/3

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

40.	Zasów	Cmentarz wojenny z I Wojny Światowej	Nr dz. 2246
41.	Żyraków	Zespół dworsko – parkowy a. dwór	Nr dz. 665/13
42.	Żyraków	Zespół dworsko – parkowy b. pozostałości parku	Nr dz. 665/13
43.	Żyraków	Kapliczka pw. Św. Jana Nepomucena	Nr 74 Nr dz. 420/50
44.	Żyraków	Drewniana Rzeźba Św. Jana Nepomucena	Nr 74 Nr dz. 420/50

5.3.4. Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków (wyposażenie kościołów i kapliczek)

Lp.	Miejscowość	Miejsca przechowywania	Nr rejestru zabytków
1.	Zasów	Kościół parafialny pw. Stanisława Biskupa i Męczennika – wyposażenie i wystrój kościoła parafialnego pw. Św. Stanisława B. i M.	B – 111 z dn. 29.10.2004 r.
2.	Żyraków	Drewniana Rzeźba Św. Jana Nepomucena	B – 584 z dn. 12.02.2013 r

5.4. Zabytki o największym znaczeniu dla gminy Żyraków

Ewidencja jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Podstawowym celem ewidencji jest rozpoznanie zasobu zabytkowego poprzez badania historyczne i terenowe oraz jego udokumentowanie. Zebranie i opracowanie informacji o zabytkach służy poznaniu wiedzy o dziedzictwie kulturowym. Usystematyzowanie wiedzy o zabytkach, możliwe dzięki prowadzeniu ewidencji, jest niezbędnym elementem właściwego zarządzania dziedzictwem. Wykaz obiektów zabytkowych występuje w dokumentach strategicznych, gdzie wpisane są konkretne zalecenia, odnoszące się do ochrony obiektów nie wpisanych do rejestru zabytków. W przypadku braku

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

planów miejscowych zakres prac przy obiekcie opiniowany jest przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Aktualizacja Gminnego Programu Ochrony Zabytków i opieki nad Zabytkami pozwala przeanalizować i zaktualizować ewidencję zabytków. Umożliwia to podjęcie decyzji o przeprowadzeniu lub zaniechaniu działań w celu ochrony zabytków.

Obiekty zabytkowe o istotnym znaczeniu dla gminy Żyraków zostały wpisane do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Rzeszowie. Zostało wpisanych 8 obiektów. Są to zarówno zabytki archeologiczne (grodzisko w Woli Wielkiej, ruiny zamczyska w Wiewiórcze), zabytki architektoniczne (dwory w Zasowie i Korzeniowie, kościoły w Zasowie i Nagoszynie), jak i parki podworskie (w Zasowie i Korzeniowie). Stan ich zachowania jest różny: od dobrze utrzymanego kompleksu dworskiego w Korzeniowie po zagrażającą sąsiedztwu ruinę dworu w Zasowie.

Przed przystąpieniem do omawiania podstawowych form ochrony obiektów zabytkowych należy zaznaczyć, że na terenie gminy Żyraków nie występują obiekty wpisane na listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO, nie ma też zabytków, które można by uznać za park kulturowy.

W gminie Żyraków są 333 obiekty zabytkowe w średnim stanie zachowania. Poza wpisanymi do rejestru zabytków należy wymienić 44 obiekty ujęte w ewidencji zabytków Architektury i Budownictwa. Po przeprowadzonej aktualizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami w 2016 r. liczba ta nie uległa zmianie ze względu na to, że kilka obiektów ubyło z uwagi na zły stan konstrukcyjny budynku oraz innych przyczyn. Należy tutaj wspomnieć m.in. o tym, że Państwo Synowieccy w 2012 r. skierowali pismo do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Przemyślu delegatura w Rzeszowie w sprawie wykreślenia z ewidencji zabytków ich własności tj. budynku mieszkalnego nr 94 położonego na działce 605 w Straszęcinie. Budynek

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

został wykreślony z ewidencji zabytków ze względu na to, że posiadał uszkodzone fundamenty ceglane bez izolacji poziomej, belki drewniane w konstrukcji ścian silnie uszkodzone przez owady oraz przez warunki atmosferyczne. Elementy więźby dachowej w wielu miejscach zbutwiały. Stan techniczny budynku uniemożliwiał jego bezpieczne użytkowanie i stanowił zagrożenie dla użytkowników. Inny przypadek to budynek stolmarni i kuźni w Korzeniowie który 19.02.2016 r. uległ zniszczeniu w skutek pożaru. W dniu 18.03.2016 r. w wyniku dokonanych oględzin terenowych w/w budynku stwierdzono znaczny stopień zniszczenia jego konstrukcji. W ocenie konserwatorskiej zakres zniszczeń uniemożliwiał skuteczne przeprowadzenie robót remontowych. W obecnej sytuacji pozostałości budynku groziły zawaleniem, co stanowiło niebezpieczeństwo dla życia i zdrowia ludzi. W związku z tą sytuacją Urząd Gminy w Żyrakowie wystosował pismo w sprawie wykreślenia z ewidencji zniszczonego budynku drewnianego położonego na działce o nr ewid. 713/1 na terenie zespołu dworsko-parkowego w Korzeniowie wpisanego do rejestru zabytków decyzją nr A-213 z dnia 31.01.1980 r. Na podstawie pozytywnej opinii Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków Delegatura w Rzeszowie budynek kuźni ze stelmarnią został wykreślony z Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Żyraków.

Należy zwrócić uwagę na obiekty, które zostały wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków. Wspomnieć należy o pracach remontowych dotyczących muru ogrodzenia terenu kościoła Parafialnego pw. Św. Antoniego Padewskiego w Nagoszynie. W tej sprawie Parafia Rzymsko-Katolicka p.w.Św. Antoniego Padewskiego w Nagoszynie za pośrednictwem ks. Prof. Kazimierza Talarka - Proboszcza parafii w 2014 r. zwróciła się do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wpisanie zabytku nieruchomego do rejestru zabytków województwa podkarpackiego, który dnia 09.12.2014 r. został wpisany do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków pod numerem

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

rejestr A-1298 zlokalizowanego na działce nr 2256.

Mur kościoła parafialnego powstał w latach 1929-30. Od strony południowo-zachodniej ogrodzenie zostało wzniesione na betonowo-kamiennym cokole, słupy ogrodzenia są murowane z cegły ceramicznej, przykryte czterospadowymi czopami kamiennymi, przęsła są murowane z cegły pełnej z ażurowym wykończeniem w formie krzyży, przykryte dwuspadowym daszkiem kamiennym. Przedmiotowy mur ogrodzenia ze względu na formę architektoniczną posiada atrakcyjną kompozycję z bryłą kościoła parafialnego. Wspomniany mur ogrodzeniowy posiada cechy zabytkowe i stanowi integralny element zagospodarowania otoczenia kościoła parafialnego w Nagoszynie i z tych względów zasługuje na objęcie go ochroną konserwatorską poprzez wpis do rejestru zabytków.

Kolejnym obiektem wartym uwagi, który został wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków jest Zabytkowa murowana Kapliczka z drewnianą figurą Św. Jana Nepomucena znajdująca się na działce o nr ew. 420/50 w miejscowości Żyraków i jest własnością Pani Marii Bieniasz, która była inicjatorką gruntownego remontu zewnętrznego i wewnętrznego kapliczki przeprowadzonego w latach 2012 – 2016. Przy wsparciu sponsorów, powołanego w 2012 r. Stowarzyszenie na rzecz odnowy kapliczki w Żyrakowie do chwili obecnej udało się zakończyć Właścicielce kapliczki renowację kapliczki i rzeźby Św. Jana Nepomucena w Żyrakowie.

Decyzją Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków mieszcząca się we wspomnianej kapliczce drewniana rzeźba Św. Jana Nepomucena (jako wyposażenie kapliczki) została wpisana do rejestru zabytków ruchomych pod numerem rejestru B-584 w Żyrakowie.

Rzeźba Świętego Jana Nepomucena posiada cechy rzeźby barokowo – ludowej. Różni się od innych przedstawień tego świętego brakiem atrybutów – których

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

obecności artysta nie zakładał, z uwagi na zastosowanie gestu obejmowania przez św. Jana obiema dłońmi skraju peleryny o fałdach zawijających się na jego nadgarstkach. Stanowi świadectwo powszechności kultu Św. Jana Nepomucena i potrzeb religijnych mieszkańców Żyrakowa i okolic od dawnych czasów a jego kult cieszy się dużym zainteresowaniem po dzień dzisiejszy.

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków Delegatura w Rzeszowie na wniosek Pani Marii Bieniasz wydał pozwolenie na wykonanie konserwacji rzeźby Św. Jana Nepomucena z kapliczki przydrożnej w Żyrakowie wg programu prac opracowanego przez mgr Stanisława Kłosowskiego zam. Kraków, ul. Imbramowska 1/47, osobę powołującą prace konserwatorskie i wykształconą w specjalności konserwacji dzieł sztuki.

Na rzecz remontu kapliczki zostało powołane do życia w 2012 r. **Stowarzyszenie na rzecz odnowy kapliczki w Żyrakowie**, które swoimi staraniami doprowadziło do uzyskania środków na renowację drewnianej Figury św. Jana Nepomucena. Łączny koszt remontu wspomnianej kapliczki oszacowano na kwotę 40.000 zł, a prace podzielono na II etapy. Ukończenie renowacji było dużym osiągnięciem *Stowarzyszenia* pod przewodnictwem Pani Bernadetty Bieniasz – Erazmus. W 2015 r. Stowarzyszenie uzyskało dofinansowanie w wysokości 80 % z Lokalnej Grupy Działania PROWENT w Mielcu oraz środki od sponsorów, organizatorów i właścicieli kapliczki. Dnia 15 listopada 2015 r. w kościele parafialnym w Żyrakowie przy udziale sponsorów i fundatorów odbyło się uroczyste poświęcenie wyremontowanej kapliczki i odnowionej figury świętego Jana Nepomucena.

Spośród licznie ujętych w ewidencji zabytków przykładów drewnianej zabudowy wsi wiele nie istnieje w terenie albo jest w złym stanie technicznym. Na ich miejscu powstają budynki murowane rzadko nawiązujące do kształtów i gabarytów

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

obiektów tradycyjnych.

Stan obiektów zabytkowych na terenie gminy Żyraków można ocenić jako średni. Obok przykładów pozytywnych takich jak Dwór w Korzeniowie, Dwór w Straszęcinie, Kościół w Nagoszynie i Zasowie są przykłady postępującego niszczenia – ruiny dworu w Zasowie oraz dwór w Żyrakowie.

Wszystkie te obiekty przedstawione są w postaci kart Gminnej Ewidencji Zabytków i w Aneksach do w/w Programu.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków Gminy Żyraków

1. KORZENIÓW – zespół dworsko – parkowy (Decyzja Nr rej. A – 213 z dnia 31.01.1980 r., wpisu dokonał Wojewódzki Konserwator Zabytków w Tarnowie)

Dwór powstał w końcu XVIII w; przebudowany w pocz. XIX w. klasycystyczny, murowany, parterowy, z czterokolumnowym portykiem od frontu, sięgającym po gzymsy facjaty, nakryty trójkątnym przyczółkiem. Dach czterospadowy, łamany. Na rzucie prostokąta, z wysuniętym portykiem w elewacji frontowej zachodniej. Budynek parterowy z mieszkalnym poddaszem, częściowo podpiwniczony, dwutraktowy. Dach czterospadowy, łamany. Dwór otoczony jest wspaniałym parkiem. Powierzchnia całego kompleksu wynosi 16,9 ha, w tym około 4 ha stanowią istniejące stawy. Od strony frontowej dworek sąsiaduje z dużym owalnym stawem. Z dawnych zabudowań dworskich, prócz odnowionego dworku, na obszarze obiektu Korzeniów znajdowały się dwa drewniane budynki. W przeszłości była w nich zlokalizowana kuźnia ze stelmarnią. Budynek w lutym 2016 r. uległ zniszczeniu na skutek pożaru. Z zabytkowych elementów architektonicznych na terenie parku znajduje się również figura Matki Bożej zlokalizowana we wschodniej części obiektu w pobliżu stawu oraz zabytkowa kapliczka kryta gontem, znajdująca się na niewielkim wzniesieniu

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

obsadzonym sosną w północno - zachodniej części obiektu.

Park w Korzeniowie został założony pod koniec XVIII wieku na bazie istniejących lokalnych zadrzewień. Piękny park ma charakter naturalistyczny. Na terenie parku znajduje się pięć stawów połączonych ze sobą siecią kanałów, mających bezpośrednie połączenie z przepływającym w pobliżu potokiem Pastyrniak. Teren parku porasta drzewostan różnogatunkowy z dużą liczbą starych okazałych drzew. Około 1981 r. rozpoczęto remont dworu, który trwał do 1985 r. Remont ten dotyczył wykonania nowej konstrukcji dachowej wraz z obróbkami blacharskimi, położenie dachówki, nowej ławy fundamentowej częściowej, wymiany stolarki i parkietów. Przekształcono układ wnętrz dla potrzeb szkoły. W 2001 r. wykonano remont fragmentów więźby dachowej. Ogólny stan zachowania dworu jest dobry. Od 2010 roku obiekt użytkowany był przez Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych "Radość" z siedzibą w Dębicy, ale w końcu Stowarzyszenie opuściło obiekt. 5 kwietnia 2016 r. Gmina Żyraków na podstawie bezpłatnej umowy użyczenia przekazała do 31.03.2019 r. obiekt użytkowania dla Stowarzyszenia Nasz Korzeniów. Po spaleniu budynku kuźni ze stelmarnią w 2016 r. Gmina Żyraków ubiegała się o pozwolenia na rozbiórkę w/w budynku. Opracowany został projekt rozbiórki. Wszelkie działania na terenie zespołu dworsko – parkowego w Korzeniowie są wstrzymane do czasu rozstrzygnięcia przez Urząd Wojewódzki kwestii dotyczącej roszczeń poprzednich właścicieli obiektu. W chwili obecnej trwają prace nad wykonaniem monitoringu obiektu. W miarę posiadanych środków finansowych Gmina Żyraków w 2016 r. planuje przeprowadzić wymianę stolarki okiennej w budynku dworu. Zespół dworsko – parkowy w Korzeniowie został wpisany do Karpackiego szlaku ogrodów i domów historycznych.

2. NAGOSZYN – kościół p.w. Św. Antoniego Padewskiego (Decyzja Nr rej. A –

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

315 z dnia 24.09.1988, wpisu dokonał Wojewódzki Konserwator Zabytków w Tarnowie)

W 1791 r. biskup tarnowski Florian Amand Janowski utworzył w Nagoszynie placówkę duszpasterską, zależną od parafii w Przecławiu. Dopiero w 1925 r. biskup tarnowski Leon Wałęga erygował tutaj samodzielną parafię. Poprzedni drewniany kościół p.w. św. Barbary został przeniesiony do Nagoszyna z Ropczyc w 1790 r. Po wzniesieniu obecnego kościoła murowanego został ponownie przeniesiony tym razem do Lichwina gdzie w 1979 r. został zniszczony w czasie pożaru. Obecny kościół zbudowany został w latach 1922-25 według projektu architekta Teodora Talowskiego. Pracami budowlanymi kierował architekt Jan Krawczyk a przy budowie brał czynny udział Stanisław Kostrzewa. Konsekracji kościoła dokonał biskup tarnowski Leon Wałęga w roku 1925. Kościół ma charakter neogotycki, jest murowany z cegły. Trójnawowy, bazylikowy, z krótkim prezbiterium zamkniętym trójbocznie, po bokach którego jest zakrystia i składzik. Z boku przy korpusie dostawiona została wysoka wieża kwadratowa, ujęta ukośnymi przyporami, nakryta ostrosłupowym hełmem. Ściany zewnętrzne prezbiterium i naw bocznych opięte zostały przyporami. Fasada zwieńczona trójkątnym szczytem, z wielkim oknem ostrołukowym i kamienną rzeźbą Chrystusa Ukrzyżowanego po środku.

W prezbiterium i nawie głównej okna ostrołukowe, w nawach bocznych okna koliste. Dach nad prezbiterium i nawą główną wspólny, dwuspadowy z wieżyczką na sygnaturkę, nad nawami bocznymi dachy pulpitowe. Wnętrze nakryte sklepieniami krzyżowymi na gurtach. Arkady międzynawowe ostrołukowe. Chór muzyczny wsparty na dwóch arkadach wspartych na masywnym filarze. Polichromia wnętrza figuralna i ornamentalna, wykonana przez Wacława Taranczewskiego w 1969 r. Witraże w oknach prezbiterium neogotyckie, figuralne. Trzy ołtarze neogotyckie z czasu

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

budowy kościoła, wykonane przez Wojciecha Gallusa, z rzeźbami zakupionymi w Gróden w Tyrolu. W ołtarzu głównym obraz św. Jana Kantego, malowany około 1920 r. przez Wincentego Wodzinowskiego. Ambona i konfesjonały neogotyckie wykonane około 1925 r. przez Wojciecha Gallusa. Chrzcielnica alabastrowa z 1929 r. Dwa dzwony odlane przed 1939. W roku 2010 pod kierownictwem ks. Dr Adama Kardys parafia Nagoszyn, z udziałem środków finansowych przez parafian, gminę Żyraków oraz przy pomocy środków uzyskanych z funduszy europejskich wykonała odnowę wnętrza kościoła. Zostały wykonane prace konserwatorskie przy odnowie głównego ołtarza, przeprowadzono malowanie wnętrza kościoła, podjęto również prace przy odnowie elewacji zabytkowego obiektu kościoła. Wykonano szereg prac niezbędnych w otoczeniu kościoła. W chwili obecnej prace dotyczą renowacji muru ogrodzenia terenu kościoła parafialnego w Nagoszynie.

Mur kościoła parafialnego powstał w latach 1929-30. Od strony południowo-zachodniej ogrodzenie zostało wzniesione na betonowo-kamiennym cokole, słupy ogrodzenia są murowane z cegły ceramicznej, przykryte czterospadowymi czopami kamiennymi, przęsła murowane z cegły pełnej z ażurowym wykończeniem w formie krzyży, przykryte dwuspadowym daszkiem kamiennym. Przedmiotowy mur ogrodzeniowy ze względu na formę architektoniczną posiada atrakcyjną kompozycję z bryłą kościoła parafialnego. Mur ogrodzeniowy posiada cechy zabytkowe i stanowi integralny element zagospodarowania otoczenia kościoła parafialnego w Nagoszynie, którego wpis do rejestru zabytków został dokonany w 2015 r.

Parafia Nagoszyn do końca 2016 roku zamierza zakończyć renowację muru ogrodzeniowego, którego prace trwały 2 lata oraz w 2017 roku planowane jest również osuszanie budynku kościoła, roboty denarskie oraz izolacja pozioma murów.

3. STRASZĘCIN – zespół dworsko – parkowy (Decyzja nr rej. A – 42 z dnia

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

24.09.2001 r., wpisu dokonał Wojewódzki Konserwator Zabytków w Przemyślu z siedzibą w Rzeszowie)

Obiekt położony jest w centralnym miejscu sołectwa Straszęcina w sąsiedztwie Kościoła parafialnego i budynku Zespołu Szkół Publicznych w Straszęcinie, ok. 2.5 km od zjazdu z autostrady A4. Dwór przebudowany został w pierwszej połowie XIX w. przez Atanazego Raczyńskiego, ówczesnego właściciela Zawady. Budynek jest murowany, piętrowy częściowo podpiwniczony, na planie prostokąta z balkonem na osi fasady głównej. Budynek dworku położony jest centralnie i rozdziela przyległy teren na część południową i północną - o zróżnicowanym układzie zieleni. Wokół budynku dworu znajduje się niewielki park ze starym drzewostanem. Po stronie południowej dworu układ zieleni utrzymany jest w typie "nowowłoskim" (aleja grabowa obiegająca z trzech stron partery kwiatowe przed dworem) z elementami naturalistycznymi (grupa modrzewi i akacji). Natomiast po stronie północnej występują małe grupy i pojedyncze okazy robini, świerka i topoli, co świadczy o naturalistycznej kompozycji tej części parku. Wśród zachowanych okazów odpowiadających wiekiem kompozycji ogrodu z końca XIX wieku, znajduje się również pewna ilość drzew, zasadzonych w okresie powojennym. W części północnej zasadzenia te dokonane zostały w nawiązaniu do układu ogrodu (wzdłuż drogi wjazdowej jawory, oraz przy ścieżce do spichlerza lipy). Na szczególną uwagę w parku zasługują sędziwe letnie modrzewie i graby, których średnica przekracza 120 cm oraz jawory, topole, lipy, kasztanowce, jesiony, sosny, cisy, katalpy, magnolie i migdałowce. W całości wyróżnia się szczególnie aleja grabowa. Park, ze względu na unikatową roślinność w tym terenie, podlega ochronie. Obecny wygląd budynku dworu jest wynikiem prac remontowo – adaptacyjnych przeprowadzonych w latach – 1985 – 86 i w 2000 r. Dnia 16 listopada 2010 roku została przekazana nieodpłatnie

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

na rzecz Gminy Żyraków nieruchomość oznaczona jako działka 684/9 o obszarze 0,98 ha stanowiąca zespół dworsko – parkowy w Straszęcinie objęty wpisem do rejestru zabytków decyzją WKZ nr A-42 z dnia 24.09.2001 r. od Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa Oddział Terenowy w Rzeszowie. Obiekt ma pełnić funkcję usług publicznych: siedziba Rady Gminy wraz z salą posiedzeń, pomieszczenia Urzędu Stanu Cywilnego i inne. Poprzednim użytkownikiem obiektu była firma PPH “ Dexpol” Edward Brzostowski. Zespół dworsko – parkowy w Straszęcinie wchodzi w skład Karpackiego szlaku ogrodów i domów historycznych. W miarę posiadanych środków finansowych Gmina Żyraków planuje wykonać: remont fundamentów, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej fundamentów, remontu stolarki okiennej, remont pokrycia dachowego, rynien, wewnętrznych instalacji budynku, malowanie ścian wewnętrznych obiektu zabytkowego dworu. W 2015 r. zostały wykonane prace przy konserwacji zabytkowych drzewostanów parku, przycinka drzew i krzewów nad alejkami oraz koszenie trawy, grabienie i wywóz liści na wysypisko odpadów.

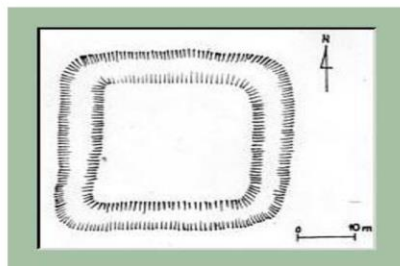
4. WIEWIÓRKA – relikty umocnień obronnych zamku (Decyzja nr rej. A – 429 z dnia 19.12.1968 r. Wpisu dokonał Wojewódzki Konserwator Zabytków w Tarnowie)

Dwór w Wiewiórcie to relikty dworu obronnego. Ruiny zamczyska w Wiewiórcie stanowią pozostałości ziemne po zamku obronnym rodziny Tarnowskich z przełomu XV i XVI wieku. Położone są na niewielkim wzniesieniu w odległości ok. 300 m na wschód od drogi Dębica-Radomyśl Wielki. Zamek miał kształt kwadratu o bokach 30x30 m. W roku 1961 stanowisko było penetrowane przez archeologów z Rzeszowa. Odkryli oni na powierzchni ułamki ceramiki i kafle piecowe datowane na późne średniowiecze. Zamek w Wiewiórcie był ulubioną rezydencją hetmana Jana

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

Tarnowskiego. Według rekonstrukcji dr Krzysztofa Moskala, członka Polskiej Akademii Nauk, była to kasztel z wieżami alkierzowymi, które na co dzień pełniły funkcję mieszkalną. Dwór otaczał głęboki mur. Ponad rowem przerzucony był most zakończony gankiem. Dwór wiewiórecki był dla hetmana Tarnowskiego miejscem wypoczynku i swoistym azylem, który chcąc nieco uciec od zgiełku świata zaszywał się w swojej rezydencji. Dziś obiekt jest własnością kilku osób prywatnych. Są to państwo: Jan Chudy, Ruda Stanisław, Czerwiec Stanisława, Przeworska – Erazmus Joanna. Teren wymaga ciągłych prac porządkowych.

Poniższy rysunek przedstawia schematyczny plan reliktywów dworu (źródło: Grodziska i Zamczyska woj. Tarnowskiego, Tarnów, 1981 r.)

5. WOLA WIELKA – grodzisko średniowieczne i nowożytnie (Decyzja Nr rej. A – 428 z dnia 19.12. 1968, wpisu dokonał Wojewódzki Konserwator Zabytków w Tarnowie)

Grodzisko w Woli Wielkiej stanowi unikalny typ średniowiecznych umocnień obronnych o wysokich ziemnych wałach. W południowej części wsi Wola Wielka, ok.100 metrów od Potoku Wiewióreckiego, znajduje się znane w okolicy grodzisko. Ma stożkowy kształt, średnica ok. 25 m, wysokość 8 – 9 m. Przedzielone jest fosą głęboką na 5 m. Zabudowania grodu znajdowały się na okrągłym wzniesieniu otoczonym fosą. Dziś miejsce to położone jest trochę niżej w

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

stosunku do wałów i sprawia wrażenie zapadniętego. Prawdopodobnie tu swoje źródło ma legenda. Według niej stał tutaj zamek, który zapadł się pod ziemię. Dlatego miejsce to według mieszkańców Woli Wielkiej nazywane jest "Zamczyskiem". W trakcie prowadzonych tutaj badań powierzchniowych znaleziono części garnków, średniowiecznych kafli i fragmenty glinianych naczyń z XIII w. Obecnie znajdują się one w Muzeum Okręgowym w Tarnowie. Dziś grodzisko jest własnością prywatną Pana Bogdana Kasprzyka zamieszkałego w Woli Wielkiej. Teren grodziska porasta gęsta roślinność i obiekt częściowo nie przypomina zabytku. Narodowy Instytut Dziedzictwa wypowiedział się w 2014 r. w sprawie grodziska. Wydał opinię, że grodzisko w Woli Wielkiej jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych i wartościowych nieruchomości zabytków archeologicznych w regionie a aktualny stan zachowania zabytku jest wynikiem powstałych zaniedbań. Częściowe pogorszenie stanu zachowania grodziska nie spowodowały utraty wartości, dla którego wpisane ono zostało do rejestru zabytków. Natomiast występują trudności związane z uporządkowaniem terenu. Prace w tym zakresie muszą być wykonywane systematycznie w uzgodnieniu z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków. Niezbędne jest przeprowadzenie badań archeologicznych pod kątem wartości historycznych.

6. ZASÓW – kościół parafialny p.w. Św. Stanisława Bpa i Męczennika w Zasowie

(Decyzja Nr rej. A – 427 z dnia 18.12.1998 r., wpisu dokonał Wojewódzki Konserwator Zabytków w Tarnowie)

Kościół p.w. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Zasowie został zbudowany w 1885 roku i konsekrowany w roku następnym przez biskupa tarnowskiego Ignacego Łobosa. Niszczony w czasie działań wojennych w 1915 roku

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

kiedy zburzona została wieża oraz w 1944 roku kiedy zniszczeniu uległy dachy, wieża i część wyposażenia. W 1945 roku kościół został odbudowany a w 1966 roku był gruntownie odnawiany. Ma charakter neogotycki, murowany z cegły, otynkowany. Jednonawowy, czteroprzęsłowy z parą kaplic o charakterze transeptu oraz z prezbiterium zamkniętym trójbocznie, po bokach którego są dwie przybudówki zakrystyjne. Przy nawie od frontu, niska wieża, nie odbudowana do pierwotnej wysokości. Wnętrze nakryte sklepieniami krzyżowymi na gurtach, spływającymi na filary przyściennie. Kaplice otwarte do nawy arkadami ostrołukowymi. Na zewnątrz ściany kościoła opiete uskokowymi przyporami. Szczyty schodkowe nad kaplicami i pomiędzy nawą a prezbiterium. Dachy dwuspadowe, kryte blachą z wieżyczką na sygnaturkę nad nawą. Wyposażenie wnętrza kościoła jest w większości neogotyckie. Siedem ołtarzy, z których pięć wykonanych przez Wojeciecha Samka w latach 1910 – 14. W ołtarzu głównym obrazy: MB z Dzieciątkiem w typie MB Śnieżnej, być może z XVII wieku., malowany na desce oraz św. Stanisława Bpa z początku XX wieku malowany przez Leopolda Rachwałę. Chrzcielnica murowana, barokowa z XVII wieku z kartuszem z herbami Korczak i Jelita. Dwa krucyfiksy barokowe z XVII wieku, z nich jeden zawieszony na zewnętrznej ścianie prezbiterium. Organy 25 – głosowe firmy Biernacki z 1962 roku przebudowane w 1999 roku przez Mirosława Jakubowskiego z Włocławka. Poprzednie organy firmy Rieger z 1904 roku zostały zniszczone w czasie II wojny światowej. Dzwonnica wolno stojąca, wzniesiona w 1960 roku z żelaza z trzema dzwonami z lat 60 – tych XX wieku. Od pld przy kościele stoją dwa krzyże nagrobne, z nich jeden hrabiny Amelii z Jezierskich Łubieńskiej (zm. W 1885 roku). Gruntowny remont kościoła pod kierownictwem ks. Proboszcza Krzysztofa Pietrasa zastał wykonany w latach 1995 – 2008 ze środków parafii Zasów, funduszy europejskich, Gminy Żyraków i indywidualnych sponsorów oraz

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

przy współudziale i wkładzie materialnym i finansowym parafian. W czasie remontu i odnowy obiektu wykonano wiele prac niezbędnych dla zabezpieczenia obiektu wewnątrz i w otoczeniu kościoła. Intensywne prace związane z ochroną trwały ponad 10 lat. W chwili obecnej prace renowacyjne dobiegają końca.

7. ZASÓW – zespół dworsko – parkowy (Decyzja Nr rej. A – 189 z dnia 26.11.1979 r., wpisu dokonał Wojewódzki Konserwator Zabytków w Tarnowie)

Najciekawszym zasowskim zabytkiem są ruiny dworu Łubieńskich i otaczający je park. Pałac został wzniesiony na przełomie XVIII i XIX wieku w stylu klasycystycznym. Przestronny, murowany, liczący około 400 metrów kwadratowych budynek, który był w przeszłości budynkiem dwukondygnacyjnym, podpiwniczonym, wzniesionym na planie prostokąta. Pałac otacza park dworski założony przez rodzinę Łubieńskich w stylu angielskim o zatartej kompozycji z dwoma stawami. Park zajmuje powierzchnię 11,5 ha, w tym zadrzewionych jest ok 7 ha, natomiast 0,3 ha zajmują stawy. Park ma charakter gądo z domieszkami buka i dębu. Na obszarze parku występuje 82 gatunki drzew, krzewów, pnączy w tym: 75 gatunków liściastych i 7 gatunków iglastych. Drzewa iglaste występują sporadycznie np. choina kanadyjska, żywotnik zachodni, jodła pospolita, modrzewie. Na terenie parku rośnie 159 drzew o obwodzie pnia powyżej 200 cm.

Obiekt posiada duże walory kompozycyjno – przyrodnicze i jest przykładem parku krajobrazowego, którego tworzywem jest drzewostan w układach swobodnych i regularnych powiązany z układem wodnym i zróżnicowaną rzeźbą terenu. W latach 1996 - 2000 została przeprowadzona gruntowna konserwacja parku w czasie, której zostały usunięte drzewa uschnięte, rośliny zachwaszczające teren takie jak: dziki bez, robinie akacjowe, czeremchy, maliny, tarniny i inne. Prace specjalistyczne były finansowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

w Tarnowie oraz Rzeszowie przy współudziale finansowym gminy Żyraków pod nadzorem służb konserwatorskich i konserwatora przyrody. Prace specjalistyczne wykonywała firma z uprawnioną do przeprowadzenia tego typu prac.

W 2015 r. wykonane były prace przy wycince drzew i krzewów nad alejkami przez specjalistyczną firmę z Dębicy oraz koszenie i grabienie liści wykonane przez pracowników inwentaryzacyjnych gminy Żyraków. Właścicielem obiektu jest gmina Żyraków.

8. ŻYRAKÓW – zespół dworsko – parkowy (Decyzja nr rej. A – 87 z dnia 07.06.2004 r., wpisu dokonał Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków w Przemysłu Delegatura w Rzeszowie)

Dwór w Żyrakowie został wzniesiony przed poł. XIX wieku. Około 1920 r. uległ gruntownej przebudowie. Murowany z cegły otynkowany, piętrowy, podpiwniczony. Dach dwuspadowy, kryty blachą. Podczas II wojny światowej zniszczeniu uległy pomieszczenia, a znajdujące się tam wyposażenie zostało rozkradzione i zdewastowane. Następne lata oraz przeprowadzone remonty wpłynęły na pewne jego zmiany; zachowane pierwotne elementy architektoniczne sugerują etap przemian budowlanych i estetycznych. Budynek otrzymał charakter podmiejskiego dworu ziemiańskiego o dość skromnym wyglądzie, nieco podobny do miejskich budynków użyteczności publicznej. W jego najbliższym otoczeniu założono park krajobrazowy, z licznymi okazałymi egzemplarzami dębów, klonów, akacji. Park zachowany jest już tylko szczątkowo. Pierwszym właścicielem dworu był Witold Pieniążek. Przeprowadzono w 1946 roku parcelację obszaru rolnego należącego do dworu. Po II wojnie światowej budynek służył celom społecznym. Od 1946 – 1996 roku w budynku mieściła się Gromadzka Rada Narodowa oraz Urząd Gminy.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

W następnych latach obiekt został przeznaczony dla mieszkańców wsi. Swoją działalność prowadziła Gminna Świetlica Profilaktyczno – Wychowawcza, Punkt konsultacyjny Związku Kombatantów Politycznych, Polskie Stronnictwo Ludowe, Ludowy Klub Sportowy w Żyrakowie a obecnie Koło Gospodyń Wiejskich. Dwór w Żyrakowie z pozostałościami dawnego założenia parkowego stanowi znaczący element lokalnego krajobrazu kulturowego. Stan zachowania obiektu jest zły i wymaga gruntownego remontu. Gmina Żyraków w sierpniu 2015 r. zwróciła się do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków Delegatura w Rzeszowie o uzyskanie zezwolenia na remont budynku. Po uzupełnieniu dokumentacji Konserwator Zabytków wydał pozytywną opinię w sprawie stanu technicznego. Gmina złożyła wniosek do WUOZ o zgodę na przeprowadzenie prac budowlanych remontu zabytkowego budynku dworu oraz elementów zagospodarowania terenu parku na działce ne ewid. 665/13 położonej w miejscowości Żyraków. WUOZ wydał pozwolenia zgodnie z przedłożonym projektem budowlanym pana mgr inż. Owczarka i mgr inż. Madury z okresem ważności do 31.12.2019 r. Zakres prac remontowych w budynku dworu będzie obejmowało izolację pionową fundamentów, renowację ścian wewnątrz piwnic, wykonanie posadzek betonowych w piwnicach, renowację ścian zewnętrznych. Wymieniona zostanie zniszczona stolarka okienna i drzwiowa, planuje się pozostawienia dwóch historycznych pieców kaflowych.

W zakresie remonu dachu przewiduje się wymianę drewnianej konstrukcji dachowej. W zakresie renowacji elementów zagospodarowania terenu planowane będzie oczyszczenie i regulacja skarp istniejącego stawu. Drzewostan parkowy przeznaczono również do pielęgnacji, w ramach prac zaplanowano oczyszczenia z posuszu drzew i krzewów, wysiew trawy. W obrębie parku planowane jest wykonanie elementów małej architektury. W chwili obecnej został rozpoczęty I etap prac

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

remontowo – konserwatorskich zabytkowego dworu, który podzielony został na kilka etapów.

Władze samorządowe planują wykonać prace remontowo - konserwatorskie za środki pochodzące z funduszy europejskich, budżetu gminy, jak również od Konserwatora Zabytków w Rzeszowie.

W krajobrazie gminy Żyraków odnajdujemy obiekty zabytkowe stanowiące spuściznę kulturową tego regionu. Zaliczyć do nich należy stanowiska archeologiczne świadczące o początkach osadnictwa na tym terenie, zespoły dworsko-parkowe lub ich pozostałości, obiekty sakralne.

Cmentarze

Zasów

1) ***cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej w Zasowie*** to niewielki 24 arowy obiekt znajduje się po lewej stronie wiejskiej drogi, na niewielkim stoku. Lewym bokiem przylega do miejscowego cmentarza parafialnego. W 132 mogiłach indywidualnych i 4 zbiorowych pochowano tutaj 238 żołnierzy różnej narodowości (92 niemieckich, 72 rosyjskich, 21 austrowęgierskich oraz 53 o nieznanym narodowości). Wśród nich zaledwie 76 to zidentyfikowani. Na mogiłach zbiorowych ustawiono wysokie betonowe krzyże, na pojedynczych (połączonych w grupy) niewysokie betonowe cokoliki z żeliwnym krzyżem na licu, charakterystyczne dla cmentarzy z I wojny światowej zlokalizowanych na tym terenie. Oś cmentarza stanowi aleja, która rozdziela się w połowie cmentarza, by połączyć się ponownie u podnóża ustawionego na szczycie wzniesienia pomnika. Jest to wysoki betonowy postument zwieńczony masywnym tympanonem z krzyżem greckim na szczycie. Poniżej, u podnóża kolumn wyryto inskrypcję:

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

*BEGNADET ALLE, DIE ZUM OPFER FIELEN DER GROßEN ZEIT UND IHREN
GROßEN ZIELEN [UDZIELAJCIE ŁASKI WSZYSTKIM, KTÓRZY OFIARĄ SIĘ
STALI WIELKIEGO CZASU I JEGO WIELKICH CELÓW]*

Jak wynika z cytowanego wielokrotnie opracowania budowniczych cmentarzy poniżej inskrypcji, na cokole pomnika umieszczona była marmurowa tablica z nazwiskami wszystkich zidentyfikowanych żołnierzy, którzy zostali na tym cmentarzu pochowani. Niestety uległa ona zniszczeniu. W 2002 roku, po remoncie pomnika, we wnęce umieszczono nową tablicę poświęconą wszystkim poległym:

*TU SPOCZYWAJĄ ŻOŁNIERZE
ARMII AUSTRO – WĘGIERSKIEJ, NIEMIECKIEJ I ROSYJSKIEJ
POLEGLI W OKRESIE I WOJNY ŚWIATOWEJ*

Cmentarz ogrodzony jest balustradą z metalowych rur zawieszoną na masywnych betonowych słupach. Z tyłu, za pomnikiem, ogrodzenie stanowi pełny mur. Wejście przez bramkę, zwieńczoną umieszczonym na kolumnach zadaszeniem. Całość założenia cmentarnego projektował Gustav Rossmann – żołnierz niemiecki

Kapliczki i figury przydrożne

W Gminnej Ewidencji Zabytków znajdują się liczne kapliczki przydrożne perły polskiego krajobrazu, które wzbogacają krajobraz kulturowy gminy Żyraków. To nie tylko element folkloru, ciekawostka, czasami zabytek kultury. To cząstka historii, naznaczonej miłością do Ojczyzny, trudem i znojem codziennego dnia i wiarą wielu pokoleń. Kapliczki mówią o czasach tragicznych i radosnych.

Należy wymienić 15 obiektów wśród których zaliczamy także Kaplicę grobową właścicieli Przyborowia; Reyów i Jabłonowskich, Kaplicę grobową właścicieli

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

Starszycina Stubenwollów w Straszęcinie oraz Kaplicę cmentarną na cmentarzu parafialnym w Zasowie oraz liczne kapliczki przydrożne.

Archeologia

Zabytki i stanowiska archeologiczne stanowią świadectwo człowieka na danym terenie. Ochrona tego dziedzictwa odbywa się w ramach wpisu zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych. W zakresie stanowisk archeologicznych od 2012 r. nie było zmian.

Badania poszukiwawcze w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski na obszarze 101-70 z 1995 roku objęły część gminy Żyraków (Bobrowa, Korzeniów, Nagoszyn, Bobrowa Wola). W wyniku przeprowadzonej klasyfikacji chronologiczno – kulturowej i analizy funkcjonalnej odkrytych stanowisk wyróżniono 48 zewidencjonowanych stanowisk na terenie gminy.

Na obszarze 101 – 71 wystąpił zróżnicowany materiał zabytkowy pochodzący od epoki kamienia po czasy nowożytne. Odkryto prawie 1500 fragmentów naczyń, pierścień brązowy, 2 toporki kamienne, przęślik gliniany, 25 wyrobów krzemienych, polepę i żużel a zagrożeniem dla większości stanowisk jest przede wszystkim głęboka orka traktorowa oraz rozprzestrzeniająca się zabudowa wsi. Wykaz stanowisk archeologicznych znajdują się w Aneksie 1 Programu.

Wykopalka archeologiczne były przeprowadzone w związku z budową autostrady, która przebiega przez tereny miejscowości Żyraków. Badania prowadziła Fundacja Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego. Na terenie środkowej części doliny Wisłoki, na odcinku od Podgrodzia i Stasiówki w gminie Dębica, po Przecław i Błonie w gminie Przecław odkryto blisko 130 stanowisk archeologicznych o zróżnicowanym charakterze. Występują na tym terenie m.in. rozległe stanowiska osadowe (o powierzchni co najmniej kilku hektarów, np. Góra Motyczna, stan. 37,

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

Nagoszyn, stan. 10, Żyraków, stan. 3), interesujące ciałopalne cmentarzysko kurhanowe na stan. 1 w Brzeźnicy, a w najbliższej okolicy wielkie, karpackie grodzisko wielodziałowe na stanowisku 1 w Braciejowej. Badania wykopaliskowe na tych stanowiskach prowadzono w ramach priorytetu 4 Programu Operacyjnego „Dziedzictwo Kulturowe”. Badania były finansowane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego ze środków Funduszu Promocji Kultury.

Prace wykopaliskowe w Żyrakowie znajdują się pozostałości dwóch różnych osad, które dzieli okres tysiąca lat. Jedna z końca II i początków IV wieku n.e z XI i początków XII wieku. Wstępne prace przeprowadzono na powierzchni około 60 arów – ściągnięto warstwę od 20 – 50 cm ziemi. Już na tak płytkiej głębokości pokazały się ślady życia pierwszych mieszkańców, którzy założyli swoją osadę w pobliżu Wisłoki. W chwili obecnej na odkrytym terenie można zauważyć 6 widocznych pozostałości. Są to chaty i przyboczne paleniska, które służyły gospodarzom do prażenia ziarna. Na stanowisku osadniczym w Żyrakowie w niektórych miejscach widoczne były duże ciemne plamy. Była to pozostałość po wczesno - średniowiecznych chatach. Pod ziemią znajdują się jeszcze w tym miejscu zgliszcza domów, fragmenty naczyń glinianych, drobne narzędzia. Archeologowie zwrócili uwagę na jeszcze jedną bardzo istotną i cenną rzecz. To pozostałości po potężnej fosie o szerokości 8 – 10 m. i głębokości 2,5 m. , która otaczała osadę. Było to potężne założenie obronne. Spod ziemi wydobyto również krzemienne narzędzia sprzed 4, 5 tysięcy lat.

Jesienią 2008 r. na stanowisku w Górze Motycznej przeprowadzono badania wykopaliskowe. Otwarto 2 wykopy o łącznej powierzchni 2 arów. Wytyczono je w miejscu występowania na powierzchni śladów rozorywanych obiektów z zabytkami z wczesnego średniowiecza.

Odkryto i wyeksplorowano 18 obiektów archeologicznych (budynki, jamy, ślady

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

po słupach). Wśród zbadanych obiektów wyróżniono 3 jamy z ceramiką kultury łużyckiej z wczesnej epoki żelaza (700-400 lat p.n.e.). Znaleziono też m.in. fragment naczynia toczzonego na kole z młodszego okresu rzymskiego (III-IV w. n.e.). Jest to pierwszy na miejscu stanowiska 3 ślad pobytu ludzi w tym czasie. Wyniki przeprowadzonych badań archeologicznych pozwalają przyjąć, iż stanowisko było osadą o rozproszonej zabudowie w typie przysiółków. W skład poszczególnych zagród wchodziły obiekty mieszkalne lub mieszkalne z towarzyszącymi im gospodarczymi, otoczone jamami i dołkami postępowymi. W trakcie badań sondażowych w 1999 r. zbadano kolejne 2 obiekty, które również można uznać za pozostałości budynków mieszkalnych, nieznacznie zagłębionych w podłoże. Niewykluczone, iż niewielka głębokość obiektów była i w tym przypadku wynikiem silnego zniszczenia stanowiska, szczególnie w jego części południowej.

Stanowisko 3 w Górze Motycznej jest przykładem osady o rozproszonej zabudowie, obejmującej występujące co kilkadziesiąt metrów zespoły zagród, których pozostałością są budynki o rozmaitej funkcji, m.in. Mieszkalnej. Stanowisko jest silnie zniszczone. W trakcie wykopalisk prowadzonych w 2008 roku na stanowiskach 9 i 10 w Nagoszynie pod odhumusowaniem odkryto warstwę do 30 cm, zawierającą niewielką ilość ceramiki z IX – X wieku.

6. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY ŻYRAKÓW. ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ

Dla oceny stanu dziedzictwa kulturowego gminy Żyraków posłużono się analizą SWOT, która polega na określeniu mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń wynikających z otoczenia rynkowego.

<u>SZANSE I MOCNE STRONY</u>	<u>ZAGROŻENIA I SŁABE STRONY</u>
-------------------------------------	---

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

1. Atrakcyjne położenie geograficzne gminy Żyraków	1. niedobór środków finansowych na rozwój Gminy Żyraków w tym dziedzictwa kulturowego
2. Zwiększenie świadomości społecznej w określaniu znaczenia i wartości obiektów kulturowych dla rozwoju i promocji gminy	2. zubożenie mieszkańców oraz wysoki poziom bezrobocia w gminie Żyraków
3. Kultywowanie tradycji regionu poprzez działania kulturalno – oświatowe na bazie istniejących placówek kulturalnych i oświatowych	3. pogarszający się stan techniczny obiektów zabytkowych spowodowany brakiem użytkowników
4. Turystyczne walory przyrody i krajobrazu gminy	4. brak systemów zabezpieczeń obiektów zabytkowych - ochrony przeciwpożarowej, antywłamaniowej
5. Wykorzystanie bezpośredniego otoczenia Gminy dla otwartych rynków zbytu i wzmocnienia kontaktów intelektualnych i kulturowych	5. wzrost konkurencyjności sąsiednich gmin
6. Wsparcie prac przy obiektach sakralnych środkami gminy Żyraków	6. niski standard obiektów turystycznych i usług w branży turystycznej
7. Wspieranie przez gminę projektów związanych z opieką nad zabytkami i ich zagospodarowaniem	7. pogarszające się warunki przyrodnicze np. erozja gleb, niszczenie drzewostanów
8. Możliwość finansowania prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych ze środków finansowych pochodzących z różnorodnych źródeł: państwowych, samorządowych, prywatnych oraz środków Unii Europejskiej i innych	8. niebezpieczeństwo stagnacji, której przyczyną będzie niewystarczająca dynamika przekształceń strukturalnych

7. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE, PRIORYTETY I KIERUNKI DZIAŁAŃ PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŻYRAKÓW

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

W tym rozdziale wyznaczono główne zadania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami. W ramach tych priorytetów wyznaczono kierunki działań oraz konkretne zadania do realizacji przez gminę Żyraków w ramach opieki nad zabytkami.

7.1. Priorytety polityki gminnej związanej z ochroną zabytków i opieki nad zabytkami Gminy Żyraków

1. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno – gospodarczego gminy.
2. Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe.
3. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.
4. Prowadzenie działań w zakresie planowania przestrzennego oraz gospodarce nieruchomościami mających na celu powstrzymanie degradacji obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, podjęcie działań w celu poprawy stanu ich zachowania.
5. Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego. Promocja i edukacja.
6. Regionalne wykorzystanie funduszy gminnych na prace renowacyjne, zabezpieczające i konserwatorskie przy obiektach zabytkowych.
7. Budowanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei ochrony zabytków oraz kształtowanie postaw promujących działania chroniące zabytki odczytywane jako źródło wiedzy, dumy z przeszłości oraz tradycji.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

7.2. Kierunki działań Programu Opieki nad Zabytkami gminy Żyraków

Działania związane z opieką nad zabytkami oraz ochroną krajobrazu kulturowego gminy Żyraków

- a. zachamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania (prowadzenie prac remontowo – konserwatorskich przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy), podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków stanowiących własność gminy, rewaloryzacja zespołów zabytkowych zieleni oraz dofinansowanie tych prac w postaci stosownej uchwały dotyczącej dotacji na prace remontowo – konserwacyjne przy zabytkach ruchomych i nieruchomych
- b. podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków gminy Żyraków (prowadzenie bieżących prac porządkowych przy zabytkowych zespołach zieleni, parkach, cmentarzach, określenie zasad i ich wdrażanie w zakresie umieszczania tablic informacyjnych na obiektach zabytkowych)
- c. rozszerzanie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego gminy Żyraków (dokonywanie przeglądu zasobów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, uzupełnianie kart adresowych zabytków gminnej ewidencji, dokumentacji fotograficznej)
- d. edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym gminy Żyraków (organizowanie spotkań i innych działań edukacyjnych związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego, udostępnianie informacji o obiektach zabytkowych na stronie internetowej Urzędu Gminy Żyraków)

Planowane prace remontowo – konserwatorskie na obiektach zabytkowych w Gminie Żyraków w okresie najbliższych lat 2016 – 2019.

W latach 2016 – 2019 na terenie Gminy Żyraków planowane jest wykonanie następujących prac konserwatorskich:

- wykonanie prac remontowo – konserwatorskich zespołu dworsko – parkowego w Żyrakowie. Zakres prac remontowych w budynku dworu będzie obejmowało izolację fundamentów, renowację ścian zewnętrznych i wewnętrznych oraz wymiana stolarki okiennej i drzwiowej. Przewiduje się wymianę drewnianej konstrukcji dachowej i zagospodarowanie terenu parku wraz z regulacją skarp istniejącego stawu. Drzewostan parkowy przeznaczony jest do pielęgnacji, oczyszczenia z posuszu drzew i krzewów, wysiew trawy. W obrębie parku planowane jest wykonanie elementów małej architektury. Władze samorządowe planują wykonać prace remontowo - konserwatorskie za środki pochodzące z funduszy europejskich, budżetu gminy, jak również od Konserwatora Zabytków w Rzeszowie;
- prace remontowo – konserwatorskie muru ogrodzeniowego Kościoła p.w. Św. Antoniego Padewskiego w Nagoszynie oraz osuszanie budynku kościoła, roboty denarskie i izolacja pozioma murów;
- remont zabytkowej kapliczki położonej na terenie zespołu dworsko – parkowego w Korzeniowie;
- w zakresie prac remontowych obiektów zabytkowych z terenu Gminy Żyraków stanowiących własność prywatną, prace będą prowadzone w miarę posiadanych środków finansowych przez właścicieli w uzgodnieniu z służbami konserwatorskimi;
- prace porządkowe na terenach zabytkowych zespołów dworsko – parkowych oraz

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

omentarzy planowane są do wykonania systematycznie w okresach wegetacyjnych za środki z budżetu Gminy Żyraków;

- w miarę posiadanych środków finansowych konieczne jest przeprowadzenie badań archeologicznych średniowiecznego i nowożytnego grodziska w Woli Wielkiej oraz wykonanie bieżących prac porządkowych.

8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY ŻYRAKÓW NA LATA 2016 – 2019 r.

System finansowania ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce złożony jest z różnorodnych i niezależnych od siebie elementów. Źródłem finansowania zadań wskazanych do realizacji w Programie będą zarówno środki, które pozostają w dyspozycji władz wojewódzkich i samorządowych, jak również inne źródła tj. rządowe, prywatne i itp.

- środki budżetu Gminy Żyraków na realizację zadań własnych,
- dotacje samorządu województwa dla gminy na realizację zadań z zakresu kultury,
- środki znajdujące się w dyspozycji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- środki Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu “Promesa Ministra Kultury”,
- dotacje i fundusze celowe rządowych i pozarządowych programów pomocowych,
- składki, zbiórki publiczne i finansowe zgromadzone ze środków ludności gminy,
- inne środki przewidziane prawem.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na właścicieli

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

i posiadaczy zabytków obowiązek dbania o stan zabytków. W art. 71 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ustawodawca określa, że jednostki samorządu terytorialnego będące w posiadaniu obiektów zabytkowych realizują prace konserwatorskie, restauracyjne i roboty budowlane przy zabytkach w ramach zadań własnych samorządu. Znaczącym wsparciem dla zadań z zakresu ochrony zabytków są także inne źródła dofinansowania, wśród których istotną rolę pełnią środki z budżetu państwa. Są to zarówno środki Generalnego Konserwatora Zabytków, jak i środki Wojewody Podkarpackiego (będące w dyspozycji Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków). Odnośnie obiektów sakralnych finansowanie prac związanych z remontami i pracami konserwatorskimi pokrywane jest w znacznym stopniu ze środków własnych parafii. W przypadku obiektów sakralnych stosowane jest także dofinansowanie ze środków budżetu państwa. Dodatkową możliwość wsparcia prac przy zabytkach sakralnych daje Fundusz Kościelny i Urząd Marszałkowski w Rzeszowie.

Inne źródła finansowania:

- Budżet Samorządu Województwa Podkarpackiego,
- Fundusz Kościelny,
- Środki Unii Europejskiej.

9. ANEKS 1**9.1 Wykaz stanowisk archeologicznych znajdujących się na terenie Gminy Żyraków**

Nr obszaru AZP 101-69

Lp.	Miejscowość / nr stanowiska	Gmina	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska na obszarze	Funkcje stanowiska	Chronologia
1.	Zasów stanowisko 22	Żyraków	101-69	63	Ślad osadnictwa	Mezolit
2.	Zasów stanowisko 23	Żyraków	101-69	64	Osada	Późne średniowiecze
3.	Zasów stanowisko 24	Żyraków	101-69	65	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/nowożytna
4.	Zasów stanowisko 25	Żyraków	101-69	66	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
5.	Zasów stanowisko 26	Żyraków	101-69	74	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
6.	Zasów stanowisko 27	Żyraków	101-69	75	Ślad osadnictwa	Neolit

Nr obszaru AZP 101 - 70

Lp.	Miejscowość / nr stanowiska	Gmina	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska na obszarze	Funkcje stanowiska	Chronologia
1.	Góra Motyczna stanowisko 39	Żyraków	101-70	76	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
2.	Góra Motyczna stanowisko 40	Żyraków	101-70	77	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/prahistoria
3.	Góra Motyczna stanowisko 41	Żyraków	101-70	78	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
4.	Nagoszyn stanowisko 1	Żyraków	101-70	1	Ślad osadnictwa/osada	Neolit/Nieokreślona
5.	Nagoszyn stanowisko 2	Żyraków	101-70	2	Osada	OWR
6.	Nagoszyn stanowisko 28	Żyraków	101-70	43	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
7.	Nagoszyn stanowisko 29	Żyraków	101-70	44	Ślad osadnictwa/Ślad osadnictwa	Prahistoria/wczesne średniowiecze

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

8.	Nagoszyn stanowisko 30	Żyraków	101-70	45	Ślad osadnictwa	Prahistoria
9.	Nagoszyn stanowisko 31	Żyraków	101-70	46	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
10.	Nagoszyn stanowisko 32	Żyraków	101-70	47	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
11.	Nagoszyn stanowisko 33	Żyraków	101-70	48	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze
12.	Nagoszyn stanowisko 34	Żyraków	101-70	49	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
13.	Nagoszyn stanowisko 35	Żyraków	101-70	50	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/ późne średniowiecze
14.	Nagoszyn stanowisko 36	Żyraków	101-70	51	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
15.	Nagoszyn stanowisko 37	Żyraków	101-70	52	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

16.	Nagoszyn stanowisko 38	Żyraków	101-70	53	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
17.	Nagoszyn stanowisko 39	Żyraków	101-70	54	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
18.	Nagoszyn stanowisko 40	Żyraków	101-70	55	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
19.	Nagoszyn stanowisko 41	Żyraków	101-70	56	Osada	Późne średniowiecze
20.	Nagoszyn stanowisko 42	Żyraków	101-70	57	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
21.	Nagoszyn stanowisko 43	Żyraków	101-70	58	Osada	Neolit
22.	Nagoszyn stanowisko 44	Żyraków	101-70	59	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
23.	Nagoszyn stanowisko 45	Żyraków	101-70	60	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/Osada	Epoka kamienia/wczesna epoka brązu/późne średniowiecze

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

24.	Nagoszyn stanowisko 46	Żyraków	101-70	61	Ślad osadnictwa	Neolit
25.	Nagoszyn stanowisko 47	Żyraków	101-70	62	Ślad osadnictwa	Neolit
26.	Nagoszyn stanowisko 48	Żyraków	101-70	63	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
27.	Nagoszyn stanowisko 49	Żyraków	101-70	64	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
28.	Nagoszyn stanowisko 50	Żyraków	101-70	65	Ślad osadnictwa	Neolit
29.	Nagoszyn stanowisko 51	Żyraków	101-70	66	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
30.	Nagoszyn stanowisko 52	Żyraków	101-70	67	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
31.	Nagoszyn stanowisko 53	Żyraków	101-70	68	Ślad osadnictwa	Neolit-wczesna epoka brązu

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

32.	Nagoszyn stanowisko 54	Żyraków	101-70	69	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
33.	Nagoszyn stanowisko 55	Żyraków	101-70	70	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Neolit/Neolit-wczesna epoka brązu
34.	Nagoszyn stanowisko 56	Żyraków	101-70	71	Osada	Późne średniowiecze
35.	Nagoszyn stanowisko 57	Żyraków	101-70	72	Osada	Wczesne średniowiecze
36.	Nagoszyn stanowisko 58	Żyraków	101-70	73	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
37.	Nagoszyn stanowisko 59	Żyraków	101-70	74	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
38.	Nagoszyn stanowisko 60	Żyraków	101-70	75	Ślad osadnictwa	Epoka brązu
39.	Nagoszyn stanowisko 61	Żyraków	101-70	82	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/prahistoria
40.	Nagoszyn stanowisko 62	Żyraków	101-70	83	Ślad osadnictwa	Prahistoria

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

41.	Nagoszyn stanowisko 63	Żyraków	101-70	84	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/epoka brązu
42.	Nagoszyn stanowisko 64	Żyraków	101-70	85	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Prahistoria/wczesne średniowiecze
43.	Nagoszyn stanowisko 65	Żyraków	101-70	86	Osada	Epoka brązu
44.	Nagoszyn stanowisko 66	Żyraków	101-70	87	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/epoka brązu/prahistoria
45.	Nagoszyn stanowisko 67	Żyraków	101-70	88	Ślad osadnictwa	Eneolit-wczesna epoka brązu
46.	Nagoszyn stanowisko 68	Żyraków	101-70	89	Ślad osadnictwa	prahistoria
47.	Nagoszyn stanowisko 69	Żyraków	101-70	90	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Eneolit-wczesna epoka brązu/epoka brązu/prahistoria

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

48.	Nagoszyn stanowisko 70	Żyraków	101-70	91	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/prahistoria
49.	Nagoszyn stanowisko 71	Żyraków	101-70	92	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
50.	Nagoszyn stanowisko 72	Żyraków	101-70	93	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
51.	Nagoszyn stanowisko 73	Żyraków	101-70	94	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
52.	Nagoszyn stanowisko 74	Żyraków	101-70	95	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
53.	Nagoszyn stanowisko 75	Żyraków	101-70	96	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
54.	Nagoszyn stanowisko 76	Żyraków	101-70	97	Osada/ Ślad osadnictwa	Prahistoria/wczesne średniowiecze
55.	Nagoszyn stanowisko 77	Żyraków	101-70	98	Osada	Wczesne średniowiecze
56.	Nagoszyn stanowisko 78	Żyraków	101-70	99	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

57.	Nagoszyn stanowisko 79	Żyraków	101-70	100	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
58.	Nagoszyn stanowisko 80	Żyraków	101-70	101	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/prahistoria
59.	Nagoszyn stanowisko 81	Żyraków	101-70	102	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
60.	Nagoszyn stanowisko 82	Żyraków	101-70	103	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/nowożytna
61.	Nagoszyn stanowisko 83	Żyraków	101-70	104	Ślad osadnictwa	Eneolit-wczesne epoka brązu
62.	Nagoszyn stanowisko 84	Żyraków	101-70	105	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
63.	Nagoszyn stanowisko 85	Żyraków	101-70	106	Osada	Wczesne średniowiecze
64.	Nagoszyn stanowisko 86	Żyraków	101-70	107	Osada	Prahistoria
65.	Nagoszyn stanowisko 87	Żyraków	101-70	108	Ślad osadnictwa	Prahistoria

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

66.	Nagoszyn stanowisko 88	Żyraków	101-70	109	Osada	Wczesne średniowiecze
67.	Nagoszyn stanowisko 89	Żyraków	101-70	110	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/ późne średniowiecze
68.	Nagoszyn stanowisko 90	Żyraków	101-70	111	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Prahistoria/późne średniowiecze
69.	Nagoszyn stanowisko 91	Żyraków	101-70	112	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze
70.	Nagoszyn stanowisko 92	Żyraków	101-70	113	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze
71.	Nagoszyn stanowisko 93	Żyraków	101-70	114	Ślad osadnictwa	Epoka brązu
72.	Nagoszyn stanowisko 94	Żyraków	101-70	115	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/prahistoria
73.	Nagoszyn stanowisko 95	Żyraków	101-70	116	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/epoka brązu
74.	Nagoszyn stanowisko 96	Żyraków	101-70	117	Ślad osadnictwa/osada/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/epoka brązu/prahistoria

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

75.	Nagoszyn stanowisko 97	Żyraków	101-70	118	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/prahistoria
76.	Mokre stanowisko 1	Żyraków	101-70	29	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
77.	Mokre stanowisko 2	Żyraków	101-70	30	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
78.	Mokre stanowisko 3	Żyraków	101-70	31	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
79.	Mokre stanowisko 4	Żyraków	101-70	32	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
80.	Mokre stanowisko 5	Żyraków	101-70	33	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
81.	Wiewiórka stanowisko 1	Żyraków	101-70	3	Relikty dworu obronnego	XV-XVI w.
82.	Wiewiórka stanowisko 17	Żyraków	101-70	25	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
83.	Wiewiórka stanowisko 18	Żyraków	101-70	26	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
84.	Wiewiórka stanowisko 19	Żyraków	101-70	27	Ślad osadnictwa/osada	Wczesne średniowiecze/późne średniowiecze
85.	Wiewiórka stanowisko 20	Żyraków	101-70	34	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
86.	Wiewiórka stanowisko 21	Żyraków	101-70	35	Ślad osadnictwa	Neolit

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

87.	Wiewiórka stanowisko 22	Żyraków	101-70	36	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
88.	Wiewiórka stanowisko 23	Żyraków	101-70	37	Osada	Wczesne średniowiecze
89.	Wiewiórka stanowisko 24	Żyraków	101-70	38	Ślad osadnictwa/osada	Mezolit/Neolit
90.	Wiewiórka stanowisko 25	Żyraków	101-70	39	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/neolit
91.	Wiewiórka stanowisko 26	Żyraków	101-70	40	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
92.	Wiewiórka stanowisko 27	Żyraków	101-70	41	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/wczesne średniowiecze
93.	Wiewiórka stanowisko 28	Żyraków	101-70	42	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
94.	Wiewiórka stanowisko 29	Żyraków	101-70	4	Ślad osadnictwa	1691 r.
95.	Wola Żyrakowska stanowisko 10	Żyraków	101-70	76	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
96.	Wola Żyrakowska stanowisko 11	Żyraków	101-70	80	Ślad osadnictwa	Prahistoria

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

97.	Wola Żyrakowska stanowisko 12	Żyraków	101-70	81	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
98.	Zasów stanowisko 1	Żyraków	101-70	5	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
99.	Zasów stanowisko 2	Żyraków	101-70	6	Osada	Późne średniowiecze
100.	Zasów stanowisko 3	Żyraków	101-70	7	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
101.	Zasów stanowisko 4	Żyraków	101-70	8	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
102.	Zasów stanowisko 5	Żyraków	101-70	9	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
103.	Zasów stanowisko 6	Żyraków	101-70	10	Ślad osadnictwa	Neolit
104.	Zasów stanowisko 7	Żyraków	101-70	11	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
105.	Zasów stanowisko 8	Żyraków	101-70	12	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
106.	Zasów stanowisko 9	Żyraków	101-70	13	Osada	Późne średniowiecze
107.	Zasów stanowisko 10	Żyraków	101-70	14	Ślad osadnictwa	Mezolit/Neolit

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

108.	Zasów stanowisko 11	Żyraków	101-70	15	Osada	Późne średniowiecze
109.	Zasów stanowisko 12	Żyraków	101-70	16	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
110.	Zasów stanowisko 13	Żyraków	101-70	17	Osada/osada	Wczesne średniowiecze/ późne średniowiecze
111.	Zasów stanowisko 14	Żyraków	101-70	18	Ślad osadnictwa/osada/osada/ Ślad osadnictwa	Prahistoria/późna faza wczesnego średniowiecza/późne średniowiecze/Nowozytna
112.	Zasów stanowisko 15	Żyraków	101-70	19	Osada	Nowozytna
113.	Zasów stanowisko 16	Żyraków	101-70	20	Ślad osadnictwa	Prahistoria
114.	Zasów stanowisko 17	Żyraków	101-70	21	Ślad osadnictwa	Neolit
115.	Zasów stanowisko 18	Żyraków	101-70	22	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
116.	Zasów stanowisko 19	Żyraków	101-70	23	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze
117.	Zasów stanowisko 20	Żyraków	101-70	24	Ślad osadnictwa	Neolit
118.	Zasów stanowisko 21	Żyraków	101-70	28	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

Nr obszaru AZP 101-71

Lp	Miejscowość / nr stanowiska	Gmina	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska na obszarze	Funkcje stanowiska	Chronologia
1.	Bobrowa stanowisko 1	Żyraków	101-71	41	Ślad osadnictwa	Neolit – wczesne EB
2.	Bobrowa stanowisko 2	Żyraków	101-71	42	Osada/osada	Późne średniowiecze/okres nowożytny
3.	Bobrowa stanowisko 3	Żyraków	101-71	43	Ślad osadnictwa/osada/ Ślad osadnictwa/osada/osada	Epoka kamienia-wczesne EB/neolit/wczesne średniowiecze/późne średniowiecze/okres nowożytny
4.	Bobrowa stanowisko 4	Żyraków	101-71	44	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada/osada	Neolit/okres prehistoryczny/późne średniowiecze/okres nowożytny
5.	Bobrowa stanowisko 5	Żyraków	101-71	45	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia-wczesne EB/neolit/okres rzymski/wczesne średniowiecze/późne średniowiecze
6.	Bobrowa stanowisko 6	Żyraków	101-71	46	Ślad osadnictwa/osada	Okres prahistoryczny/późne średniowiecze
7.	Bobrowa stanowisko 7	Żyraków	101-71	47	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia-wczesne EB

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

8.	Bobrowa stanowisko 8	Żyraków	101-71	48	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	EB/późne średniowiecze
9.	Korzeniów stanowisko 6	Żyraków	101-71	1	Osada	EB
10.	Korzeniów stanowisko 7	Żyraków	101-71	2	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	EB/okres prahistoryczny/Późne Średniowiecze
11.	Korzeniów stanowisko 8	Żyraków	101-71	3	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia-wczesne EB/późny okres rzymski/okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze
12.	Korzeniów stanowisko 9	Żyraków	101-71	4	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
13.	Korzeniów stanowisko 10	Żyraków	101-71	5	Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze
14.	Korzeniów stanowisko 11	Żyraków	101-71	6	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia-wczesne EB
15.	Korzeniów stanowisko 12	Żyraków	101-71	7	Ślad osadnictwa	Okres prahistoryczny

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

16.	Korzeniów stanowisko 13	Żyraków	101-71	8	Miejsce dawnego kościoła i cmentarza	Średniowiecze okres nowożytny
17.	Korzeniów stanowisko 14	Żyraków	101-71	9	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada	EB/okres prahistoryczny/ późne średniowiecze
18.	Korzeniów stanowisko 15	Żyraków	101-71	10	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada/osada	Epoka kamienia-wczesne EB/okres prahistoryczny/późne średniowiecze/okres nowożytny

19.	Korzeniów stanowisko 16	Żyraków	101-71	11	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
20.	Korzeniów stanowisko 17	Żyraków	101-71	12	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia-wczesne EB/okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze/ późne średniowiecze
21.	Korzeniów stanowisko 18	Żyraków	101-71	13	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Okres prahistoryczny/późne średniowiecze
22.	Korzeniów stanowisko 19	Żyraków	101-71	14	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia-wczesne EB/okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

23.	Korzeniów stanowisko 20	Żyraków	101-71	15	Ślad osadnictwa	Późny okres rzymski
24.	Nagoszyn stanowisko 2	Żyraków	101-71	16	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	EB/okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze/późne średniowiecze/okres nowożytny
25.	Nagoszyn stanowisko 3	Żyraków	101-71	17	Osada	XVI-XVII w.
26.	Nagoszyn stanowisko 4	Żyraków	101-71	18	Ślad osadnictwa/osada	Okres prahistoryczny/późne średniowiecze
27.	Nagoszyn stanowisko 5	Żyraków	101-71	19	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada/osada	Epoka kamienia-wczesne EB/okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze/późne średniowiecze/XVII-XVIII w.
28.	Nagoszyn stanowisko 6	Żyraków	101-71	20	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze
29.	Nagoszyn stanowisko 7	Żyraków	101-71	21	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada/ Ślad osadnictwa	Neolit/okres rzymski/okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze/późne średniowiecze

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

30.	Nagoszyn stanowisko 8	Żyraków	101-71	22	Osada	Wczesne średniowiecze (XVIII-XIX w.)
31.	Nagoszyn stanowisko 9	Żyraków	101-71	23	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada/osada/ Ślad osadnictwa	Neolit/okres rzymski/okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze/późne średniowiecze
32.	Nagoszyn stanowisko 10	Żyraków	101-71	24	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada/osada	Epoka kamienia-wczesne EB/EB/okres rzymski/okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze
33.	Nagoszyn stanowisko 11	Żyraków	101-71	25	Ślad osadnictwa	Okres prahistoryczny
34.	Nagoszyn stanowisko 12	Żyraków	101-71	26	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Neolit/wczesne średniowiecze/okres nowozytny
35.	Nagoszyn stanowisko 13	Żyraków	101-71	27	Osada	EB
36.	Nagoszyn stanowisko 14	Żyraków	101-71	28	Osada	Okres nowozytny

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

37.	Nagoszyn stanowisko 15	Żyraków	101-71	29	Ślad osadnictwa	Okres nowożytny
38.	Nagoszyn stanowisko 16	Żyraków	101-71	30	Osada	XVI-XVIII w.
39.	Nagoszyn stanowisko 17	Żyraków	101-71	31	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Okres prahistoryczny/ późne średniowiecze
40.	Nagoszyn stanowisko 18	Żyraków	101-71	32	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze/okres nowożytny
41.	Nagoszyn stanowisko 19	Żyraków	101-71	33	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze/późne średniowiecze
42.	Nagoszyn stanowisko 20	Żyraków	101-71	34	Osada/ Ślad osadnictwa	Neolit/XVI-XVIII w.
43.	Nagoszyn stanowisko 21	Żyraków	101-71	35	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Neolit/wczesne średniowiecze
44.	Nagoszyn stanowisko 22	Żyraków	101-71	36	Ślad osadnictwa/osada/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Neolit/okres prahistoryczny/wczesne średniowiecze/okres nowożytny
45.	Nagoszyn stanowisko 23	Żyraków	101-71	37	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Późne średniowiecze/okres nowożytny

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

46.	Nagoszyn stanowisko 24	Żyraków	101-71	38	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia-wczesne EB/okres prahistoryczny/okres nowożytny
47.	Nagoszyn stanowisko 25	Żyraków	101-71	39	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Neolit/EB/okres nowożytny
48.	Nagoszyn stanowisko 26	Żyraków	101-71	40	Kopiec ziemny	?

Nr obszaru AZP 100-71

Lp.	Miejscowość / nr stanowiska	Gmina	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska na obszarze	Funkcje stanowiska	Chronologia
1.	Korzeniów stanowisko 1	Żyraków	100-71	10	Ślad osadnictwa	Neolit/prahistoria
2.	Korzeniów stanowisko 2	Żyraków	100-71	11	Ślad osadnictwa	prahistoria
3.	Korzeniów stanowisko 3	Żyraków	100-71	12	Ślad osadnictwa	Epoka kamienna

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

4.	Korzeniów stanowisko 4	Żyraków	100-71	24	Ślad osadnictwa/osada	Prahistoria nowożytna
5.	Korzeniów stanowisko 5	Żyraków	100-71	25	Ślad osadnictwa	Epoka kamienna

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

Nr obszaru AZP 102-70

Lp.	Miejscowość / nr stanowiska	Gmina	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska na obszarze	Funkcje stanowiska	Chronologia
1.	Góra Motyczna stanowisko 1	Żyraków	102-70	4	Ślad osadnictwa	Neolit
2.	Góra Motyczna stanowisko 2	Żyraków	102-70	9	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
3.	Góra Motyczna stanowisko 3	Żyraków	102-70	10	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/wczesne średniowiecze
4.	Góra Motyczna stanowisko 4	Żyraków	102-70	51	Ślad osadnictwa/osada	Prahistoria/wczesne średniowiecze
5.	Góra Motyczna stanowisko 5	Żyraków	102-70	52	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
6.	Góra Motyczna stanowisko 6	Żyraków	102-70	53	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
7.	Góra Motyczna stanowisko 7	Żyraków	102-70	54	Ślad osadnictwa	Prahistoria
8.	Góra Motyczna stanowisko 8	Żyraków	102-70	55	Osada	Wczesne średniowiecze
9.	Góra Motyczna stanowisko 9	Żyraków	102-70	56	Osada	Wczesne średniowiecze
10.	Góra Motyczna stanowisko 10	Żyraków	102-70	57	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
11.	Góra Motyczna stanowisko 11	Żyraków	102-70	58	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
12.	Góra Motyczna stanowisko 12	Żyraków	102-70	59	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

13.	Góra Motyczna stanowisko 13	Żyraków	102-70	60	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/średniowiecze
-----	-----------------------------	---------	--------	----	----------------------------------	------------------------------

14.	Góra Motyczna stanowisko 14	Żyraków	102-70	61	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
15.	Góra Motyczna stanowisko 15	Żyraków	102-70	62	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
16.	Góra Motyczna stanowisko 16	Żyraków	102-70	63	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
17.	Góra Motyczna stanowisko 17	Żyraków	102-70	64	Ślad osadnictwa	Neolit
18.	Góra Motyczna stanowisko 18	Żyraków	102-70	65	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
19.	Góra Motyczna stanowisko 19	Żyraków	102-70	66	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
20.	Góra Motyczna stanowisko 20	Żyraków	102-70	67	Osada	Średniowiecze (XIII-XIV w.)
21.	Góra Motyczna stanowisko 21	Żyraków	102-70	68	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/średniowiecze (XII-XIV w.)
22.	Góra Motyczna stanowisko 22	Żyraków	102-70	69	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/średniowiecze (XII-XIV w.)
23.	Góra Motyczna stanowisko 23	Żyraków	102-70	70	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/średniowiecze (XII-XIV w.)
24.	Góra Motyczna stanowisko 24	Żyraków	102-70	71	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
25.	Góra Motyczna stanowisko 25	Żyraków	102-70	72	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

26.	Góra Motyczna stanowisko 26	Żyraków	102-70	73	Ślad osadnictwa	Mezolit
27.	Góra Motyczna stanowisko 27	Żyraków	102-70	74	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/wczesne średniowiecze
28.	Góra Motyczna stanowisko 28	Żyraków	102-70	75	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Prahistoria/późne średniowiecze
29.	Góra Motyczna stanowisko 29	Żyraków	102-70	76	Ślad osadnictwa	Epoka brązu
30.	Góra Motyczna stanowisko 30	Żyraków	102-70	77	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/wczesne średniowiecze
31.	Góra Motyczna stanowisko 31	Żyraków	102-70	78	Ślad osadnictwa/osada	Wczesne średniowiecze/późne średniowiecze
32.	Góra Motyczna stanowisko 32	Żyraków	102-70	79	Osada/ Ślad osadnictwa	Prahistoria/późne średniowiecze
33.	Góra Motyczna stanowisko 33	Żyraków	102-70	80	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Neolit/epoka brązu/prahistoria/wczesne średniowiecze
34.	Góra Motyczna stanowisko 34	Żyraków	102-70	81	Osada	Późne średniowiecze
35.	Góra Motyczna stanowisko 35	Żyraków	102-70	82	Osada	Nowożytna
36.	Góra Motyczna stanowisko 36	Żyraków	102-70	83	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

37.	Góra Motyczna stanowisko 37	Żyraków	102-70	84	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada/ Ślad osadnictwa/osada/ osada	Epoka kamienna/neolit/epoka brązu/prahistoria/okres rzymski/wczesne średniowiecze/późne średniowiecze-czasy nowożytne
38.	Góra Motyczna stanowisko 38	Żyraków	102-70	85	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/późne średniowiecze
39.	Góra Motyczna stanowisko 42	Żyraków	102-70	106	Osada	Epoka brązu
40.	Straszęcin stanowisko 1	Żyraków	102-70	86	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/czasy nowożytne
41.	Straszęcin stanowisko 2	Żyraków	102-70	87	Ślad osadnictwa	Prahistoria
42.	Straszęcin stanowisko 3	Żyraków	102-70	88	Ślad osadnictwa	Wczesne średniowiecze
43.	Straszęcin stanowisko 4	Żyraków	102-70	89	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Neolit/późny okres rzymski/wczesne średniowiecze
44.	Straszęcin stanowisko 5	Żyraków	102-70	90	Ślad osadnictwa/osada	Prahistoria/późne średniowiecze- czasy nowożytne
45.	Straszęcin stanowisko 6	Żyraków	102-70	91	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Prahistoria/okres rzymski
46.	Straszęcin stanowisko 7	Żyraków	102-70	92	Osada	Epoka kamienna
47.	Straszęcin stanowisko 8	Żyraków	102-70	93	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Epoka kamienia/okres rzymski
48.	Straszęcin stanowisko 9	Żyraków	102-70	94	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
49.	Wiewiórka stanowisko 2	Żyraków	102-70	17	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

50.	Wiewiórka stanowisko 3	Żyraków	102-70	18	Ślad osadnictwa	Neolit
51.	Wiewiórka stanowisko 4	Żyraków	102-70	19	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia

52.	Wiewiórka stanowisko 5	Żyraków	102-70	20	Osada	Późne średniowiecze
53.	Wiewiórka stanowisko 6	Żyraków	102-70	21	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
54.	Wiewiórka stanowisko 7	Żyraków	102-70	22	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
55.	Wiewiórka stanowisko 8	Żyraków	102-70	23	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
56.	Wiewiórka stanowisko 9	Żyraków	102-70	24	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
57.	Wiewiórka stanowisko 10	Żyraków	102-70	25	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
58.	Wiewiórka stanowisko 11	Żyraków	102-70	26	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
59.	Wiewiórka stanowisko 12	Żyraków	102-70	27	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
60.	Wiewiórka stanowisko 13	Żyraków	102-70	28	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
61.	Wiewiórka stanowisko 14	Żyraków	102-70	29	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
62.	Wiewiórka stanowisko 15	Żyraków	102-70	30	Ślad osadnictwa	Neolit
63.	Wiewiórka stanowisko 16	Żyraków	102-70	31	Osada	Późne średniowiecze-czasy nowożytne

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

64.	Wola Wielka stanowisko 1	Żyraków	102-70	1	Grodzisko stożkowe	Średniowiecze-czasy nowożytne
65.	Wola Wielka stanowisko 2	Żyraków	102-70	2	Ślad osadnictwa	Neolit
66.	Wola Wielka stanowisko 3	Żyraków	102-70	3	Ślad osadnictwa	Okres rzymski
67.	Wola Wielka stanowisko 4	Żyraków	102-70	6	Ślad osadnictwa	Neolit
68.	Wola Wielka stanowisko 5	Żyraków	102-70	7	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
69.	Wola Wielka stanowisko 6	Żyraków	102-70	8	Ślad osadnictwa	Neolit
70.	Wola Wielka stanowisko 7	Żyraków	102-70	32	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
71.	Wola Wielka stanowisko 8	Żyraków	102-70	14	Brak informacji	Czasy nowożytne
72.	Wola Wielka stanowisko 9	Żyraków	102-70	15	Brak danych	Czasy nowożytne
73.	Wola Wielka stanowisko 10	Żyraków	102-70	33	Ślad osadnictwa	Neolit
74.	Wola Wielka stanowisko 11	Żyraków	102-70	34	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
75.	Wola Wielka stanowisko 12	Żyraków	102-70	35	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
76.	Wola Wielka stanowisko 13	Żyraków	102-70	36	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
77.	Wola Wielka stanowisko 14	Żyraków	102-70	37	Osada	Późne średniowiecze-czasy nowożytne

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

78.	Wola Wielka stanowisko 15	Żyraków	102-70	38	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/prahistoria/późne średniowiecze-czasy nowożytne
79.	Wola Wielka stanowisko 16	Żyraków	102-70	39	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
80.	Wola Wielka stanowisko 17	Żyraków	102-70	40	Ślad osadnictwa	Neolit
81.	Wola Wielka stanowisko 18	Żyraków	102-70	41	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/czasy nowożytne
82.	Wola Wielka stanowisko 19	Żyraków	102-70	42	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Neolit/prahistoria
83.	Wola Wielka stanowisko 20	Żyraków	102-70	43	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
84.	Wola Wielka stanowisko 21	Żyraków	102-70	44	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia

85.	Wola Żyrakowska stanowisko 1	Żyraków	102-70	95	Ślad osadnictwa/osada	Prahistoria/czasy nowożytne
86.	Wola Żyrakowska stanowisko 2	Żyraków	102-70	96	Ślad osadnictwa/osada	Epoka kamienia/czasy nowożytne
87.	Wola Żyrakowska stanowisko 3	Żyraków	102-70	97	Ślad osadnictwa	Prahistoria
88.	Wola Żyrakowska stanowisko 4	Żyraków	102-70	98	Ślad osadnictwa	Prahistoria

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

89.	Wola Żyrakowska stanowisko 5	Żyraków	102-70	99	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
90.	Wola Żyrakowska stanowisko 6	Żyraków	102-70	100	Osada	Wczesne średniowiecze
91.	Żyraków stanowisko 1	Żyraków	102-70	5	Ślad osadnictwa	Czasy nowożytne
92.	Żyraków stanowisko 2	Żyraków	102-70	11	Ślad osadnictwa	Epoka kamienia
93.	Żyraków stanowisko 3	Żyraków	102-70	12	Ślad osadnictwa/osada	Okres rzymski/wczesne średniowiecze
94.	Żyraków stanowisko 4	Żyraków	102-70	16	Brak danych	Czasy nowożytne
95.	Żyraków stanowisko 5	Żyraków	102-70	13	Osada/ Ślad osadnictwa	Okres rzymski/wczesne średniowiecze
96.	Żyraków stanowisko 6	Żyraków	102-70	101	Ślad osadnictwa/osada/ osadnictwa Ślad	Epoka kamienia/prahistoria/późne średniowiecze
97.	Żyraków stanowisko 7	Żyraków	102-70	102	Ślad osadnictwa/osada	Prahistoria/późne średniowiecze
98.	Żyraków stanowisko 8	Żyraków	102-70	103	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Prahistoria/późne średniowiecze
99.	Żyraków stanowisko 9	Żyraków	102-70	104	Ślad osadnictwa	Późny okres rzymski
100.	Żyraków stanowisko 10	Żyraków	102-70	105	Ślad osadnictwa/ Ślad osadnictwa	Prahistoria/epoka brązu

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

ANEKS 2.**9.2. Wykaz obiektów zabytkowych w gminie Żyraków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków - po aktualizacji 2016 r.**

L.p.	Miejscowość	obiekt	Adres	Materiał	Datowanie	Użytkownik	Rejestr zabytków	Uwagi
1.	BOBROWA	Kapliczka z rzeźbą Matki Boskiej z Dzieciątkiem	Obok nr 49 nr działki 365/4	Murowana	II połowa XIX w.	Własność Poproch Elżbieta zam. Korzeniów	-	Wzniesiona na miejscu starszej z II poł. XIX w. wewnątrz ołtarzyk z rzeźbą MB z Dzieciątkiem
2.	BOBROWA	Kapliczka z obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej	Obok posesji nr 108 nr dz. 113/7	Murowana	Poł. XX w.	Gmina Żyraków, 39 – 204 Żyraków	-	Pierwotnie drewniana, 1989 r. wzniesiono murowaną na wzór starej,
3.	BOBROWA	Rzączówka – zabudowania podworskie	Nr 9 Nr dz. 381/2 i 381/6	Murowana	II połowa XIX w.	Jan Sehn, Bobrowa	-	Rozbudowa i remont 1900 – 1903 obiekt ten wchodzi w skład dóbr przeclawskich Reyów, obecnie ½ budynku jest użytkowana ze względu na stan zachowania
4.	GÓRA MOTYCZNA	Dom murowany	Nr 117	Murowany	Poł XX w.	Wł. Prywatna Edward, Halina Jarosz zam. Góra Motyczna	-	Dom został wybudowany przez Genowefę i Karola Surówka. W chwili obecnej wymaga remontu
5.	GÓRA MOTYCZNA	Dom drewniany	Nr 171	Drewniany	Lata 30 –te XX w.	Marek Malinowski zam. Góra Motyczna	-	Dom zakupiony w 2012 r. użytkowany i remontowany przez właściciela Marka Malinowskiego

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

6.	KORZENIÓW	Zespół dworsko – parkowy a. dwór	Nr dz.712 i 713/1	Murowany, kryty dachówką	I połowa XIX w.	Mienie Komunalne Gm. Żyraków, obiekt użytkuje obecnie Stowarzyszenie NASZ KORZENIÓW od 01.04.2016 r.	A – 213 31.01. 1980 r.	Stan ogólny średni, wymaga częściowej modernizacji (system grzewczy, stolarka okienna) oraz remontu i bieżącego utrzymania
7.	KORZENIÓW	Zespół dworsko – parkowy b. park	Nr dz. 713/1	-	I połowa XIX w.	Własn. Mienie Komunalne Gm. Żyraków	A – 213 31.01. 1980 r.	Stan drzewostanu ulega pogorszeniu, konieczne prace konserwacyjno – pielęgnacyjne oraz na bieżąco prace porządkowe
8.	KORZENIÓW	Zespół dworsko – parkowy c. kapliczka dworska	Położona na terenie założenia dworsko-parkowego nr dz. 713/3	Murowana, kryta gontem	I połowa XIX w.	Własn. Mienie Komunalne Gm. Żyraków	-	Rekonstrukcja wykonana w 2003 r. w miejscu zniszczonej, wymaga dalszych prac remontowych
9.	KORZENIÓW	Kapliczka	W pobliżu posesji Nr 72	Murowana	I połowa XIX w.	Wł. Prywatna Kołodziej Mirosław	-	Przeprowadzono remont, obecnie dobry stan obiektu
10.	KORZENIÓW	Kapliczka z figurą Św. Jana Nepomucena	W pobliżu posesji Nr 104	Murowana	XIX w.	Własność Chmielowska Zuzanna Góra Ropczycka	-	Odnowiona w 2010 r. przez właścicielkę, obecnie wykonano kapliczkę murowaną
11.	KORZENIÓW	Zagroda a. dom	Nr 114 dz. Nr 529	Drewniany	Powstał w 1870 r.	Właściciel Biduś Marcin zam. Nagoszyn	-	Stan zachowania dobry, wymaga remontu, obecnie niezamieszkały

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

12.	NAGOSZYN	Kościół parafialny pw. Św. Antoniego Padewskiego	nr 12 Nr dz. 2256 o pow. 0,35 ha	Murowany	Powstał 1922 - 1925	Parafia Rzymsko – Katolicka w Nagoszynie	A -315 24.09. 1988 r.	Wykonano prace konserwatorskie przy odnowie głównego ołtarza, przeprowadzono malowanie wnętrza kościoła, podjęto prace przy odnowie elewacji, oraz wykonano szereg prac w otoczeniu kościoła
13.	NAGOSZYN	Mur ogrodzenia Kościoła Parafialnego pw. Św. Antoniego Padewskiego w Nagoszynie	nr 12 Dz. Nr ew. 2256	Mur ceglany	Z roku 1929 - 30	Parafia Rzymsko – Katolicka w Nagoszynie	A – 1298 z dnia 09.12. 2014 r.	Mur ogrodzeniowy stanowi integralny element zagosp. otoczenia kościoła paraf. w Nagoszynie W 2015 r. rozpoczęto renowację muru ogrodz. zakończenie planowane jest na 2016 r.
14.	NAGOSZYN	Kapliczka z obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej	Przy drodze głównej dz.nr 1145	Drewniana	Z 1899 r.	Parcela Gąsiorka	-	Zbudowana przez Tomasza Łanuchę, a fundatorami są Barbara Gorgoń i Zenon Kabara
15.	NAGOSZYN	Kapliczka	Przy drodze powiatowej nr dz. 2682/1	Murowana	I połowa XX w.	Janusz i Renata Piękoś Nagoszyn 87 A	-	Wyremontowana w 2009 r. przez właścicieli, ufundowana przez Gąsiorek Wiktoria zam. USA, jako votum wdzięczności, obecnie stan wymaga pilnie remontu

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

16.	NAGOSZYN	szkoła	Nr posesji 16 Nr dz. 1783 o pow. 0,21 ha	Drewniany	Lata 30 –te XX w. przeb. w l. 70 – tych XX w.	Włas. Mienie Komunalne Gm. Żyraków użytkownik – Publiczne Przedszkole w Nagoszynie	-	Stan zachowania uległ pogorszeniu, obiekt został kilkakrotnie remontowany (wymiana okien, drzwi, malowanie ścian wewnątrz i na zewnątrz), obiekt wymaga remontu
17.	NAGOSZYN	Dom drewniany	Nr 4 dz.nr. 2236	Drewniany	Poł. I poł. XX w.	Właściciele Halina i Jan Kubek	-	Wyremontowany i zamieszkały przez właściciel, remont wykonany w 2009 r. i 2012 r.
18.	NAGOSZYN	Dom	Nr 209 naprzeciw Przedszkola Publicznego Nagoszyn Wola, dz.nr 4204	Drewniany	Poł. I poł. XX w. 1906 r.	Właściciel Wojciech Skwira	-	Stan zachowania dobry, budynek mieszkalny wraz z zabudowaniami
19.	STRASZĘCIN	Zespół dworsko – parkowy a. dwór	dz. nr 684/9 o pow. 0,98 ha	Murowany	Koniec XX w.	Wł. Gm. Żyraków od 16.11.2011 r. przejęty od Agencji Nieruchomości Rolnej w Rzeszowie, obecnie użytkowany przez Centrum Kultury i Promocji w Żyrakowie z/s Wola Żyrakowska	A – 42 24.09.2001 r.	Przebud. w poł. XIX w. i ok. 1900 r. prace remontowo – adaptacyjne w latach 1985 – 86 i 2000, w 2015 r. wymiana stolarki okiennej
20.	STRASZĘCIN	Zespół dworsko – parkowy b. spichlerz zbożowy	dz. nr 684/149	Murowany	Poł. XX w.	Nabyte od Agencji Nieruchomości Rolnej Skarbu Państwa w	-	Stan utrzymania zły, wymaga bieżącego utrzymania, wymaga prac remontowych i

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

						Rzeszowie, obecni właściciele Bożena i Hieronim Grzyb		adaptacyjnych
21.	STRASZĘCIN	Zespół dworsko – parkowy c. pozostałości parku krajobrazowego	dz. nr 684/9 o pow. 0,98 ha	-	II poł. XIX w.	Wł. Gm. Żyraków od 16.11.2011 r. przejęty od Agencji Nieruchomości Rolne Skarbu Państwa w Rzeszowie	A – 42 24.09.2001 r.	Przekształcony w II poł. XX w. drzewostan wymaga przeprowadzenia inwentaryzacji, teren bieżącego utrzymania
22.	STRASZĘCIN	Zespół dworsko – parkowy d. figura Św. Jana Nepomucena	Przy Zespole Szkół Publicznych w Straszęcinie, nr dz. 278/14	Kamień	XVIII/XIX w.	Zarząd Dróg Powiatowych w Dębicy	-	Stan zachowania bardzo dobry, odnowiona w 2010 r. Fundacja rodziny Bielańskich
23.	STRASZĘCIN	Kaplica grobowa właścicieli Przyborowia; Reyów i Jabłonowskich	Na cmentarzu parafialnym nr dz. 596/6	Murowana	II poł. XIX w.	Wł. Parafia Rzymsko – Kat. w Straszęcinie pw. Wszystkich Świętych	-	Stan dobry, w 2008 r. został przeprowadzony remont obiektu
24.	STRASZĘCIN	Kaplica grobowa właścicieli Straszęcina Stubenwollów	Na cmentarzu parafialnym nr dz. 596/6	Murowana	Pocz. XX w.	Wł. Parafia Rzymsko – Kat. w Straszęcinie pw. Wszystkich Świętych	-	Wyremontowana środkami Parafii, obecnie stan obiektu uległ pogorszeniu
25.	STRASZĘCIN	kapliczka z obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej	Przy drodze na krzyżówce, nr dz. 43	Murowana	Pocz. XX w.	Własność Stanisław Czerepak zam. Tarnobrzeg	-	Stan zachowania uległ znacznemu pogorszeniu, wymaga remontu

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

26.	WIEWIÓRKA	Relikty umocnień zamku (nieistniejącego)	Nr dz. 878/2,880/3, 881/2,882/4	Ziemne	XV – XVI w.	Wł. Jan Chudy, Ruda Stanisław, Czerwiec Stanisława, Przeworska – Erazmus Joanna	A – 429 19.12.1968	Obiekt wymaga przeprowadzenia badań archeologicznych
27.	WIEWIÓRKA	kapliczka z obrazem Matki Boskiej Fatimskiej	Na parceli gromadzkiej Nr dz. 710/2	Mur.	II poł. XIX w.	Opiekę sprawuje Kośła Józef zam. Wiewiórka	-	Powstała z fundacji Tomasza Koniecznego, dobry stan utrzymania
28.	WIEWIÓRKA	Kapliczka z figurą Św. Antoniego Padewskiego	Nr 74 Nr dz. 898/3	Murowana	Koniec XIX w.	Na parceli Gałat Bogdan zam. Wiewiórka	-	W 2014 roku został przeprowadzony gruntowny remont przez Fundatorów Kizior Józef i Danuta
29.	WOLA WIELKA	Grodzisko średniowieczne i nowożytne	Nr 103, nr dz. 614/2	Ziemne	XIII w.	Wł. Kasprzyk Bogdan, nabyte w 1979 r.	A – 428 19.12.1968 r.	Obiekt wymaga przeprowadzenia badań archeologicznych i bieżących prac porządkowych
30.	WOLA ŻYRAKOWSKA	Kapliczka z obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej	Przy drodze lokalnej w pobl. młyna, na posesji nr 56 B, nr dz. 535/1	Murowana	Poł. XX w. ok. 1948 r.	Właściciele – Dorota i Lucjan Kaczor zam. Wola Żyrakowska	-	Fundatorem kapliczki była Rogowska Julia zam. USA, jako votum wdzięczności. Prace budowlane wykonał Wojciech Dziurgot. Obiekt utrzymany w dobrym stanie

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

31.	ZASÓW	Kościół parafialny pw. Św. Stanisława Bpa i Męczennika	nr dz. 461/2 o pow. 0,34 ha	Murowany	1885 r.	Wł. Parafia Rzymsko - Kat. pw. Św. Stanisława Bpa i M. w Zasowie	A – 427 18.12. 1998 r.	Odbudowany po wojnach w 1915 i 1945, remont w latach 1998 – 2008
32.	ZASÓW	Kaplica cmentarna	Na cmentarzu parafialnym w Zasowie nr dz. 2246	Murowana	II poł. XIX w	Wł. Parafia Rzym. – Kat. pw. Św. Stanisława Bpa i Męczennika w Zasowie	-	stan utrzymania uległ pogorszeniu
33.	ZASÓW	Zespół dworsko – parkowy a. ruiny dworu	Nr dz.453/1 i 453/4	Murowane	XVIII – XIX w.	Wł. Gmina Żyraków	A – 189 26.11. 1979	Stan techniczny obiektu pogarsza się, konieczna decyzja w sprawie zagospodarowania obiektu
34.	ZASÓW	Zespół dworsko – parkowy b. dawna portiernia	Nr dz. 457/7	Murowana	I poł. XIX w.	Wł. Tarała Aleksandra zam. Zasów	A – 189 26.11. 1979	Budynek został odkupiony od gminy 12.07.2002 r. gruntownie wyremontowany, stan utrzymania dobry
35.	ZASÓW	Zespół dworsko – parkowy c. park	Nr dz. 450		Zał. XVIII w.przekomp. XIX w.	Wł. Mienie Komunalne Gminy Żyraków	A – 189 26.11. 1979	stan utrzymania dobry, teren parku wymaga bieżącego utrzymania, drzewostan wymaga przeprowadzenia przeglądu technicznego
36.	ZASÓW	Zespół dworsko – parkowy d. szkoła	Nr 10, dz. Nr 2260/1, 457/5	Murowana	Pocz. XX w.	W chwili obecnej sklep spoż.- przemysł. – wł. Żuchowski Witold i kwaciarnia – wł. Kaszuba Joanna	-	Budynek zakupiony aktem notarialnym z 30.03.2010 r. wyremontowany w 2012 r. przez właściciela

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

37.	ZASÓW	Dom drewniany	Nr 19, nr dz. 1785	Drewniany	Pocz. XX w.	wł. Stanisław Typer zam. Zasów	-	Stan obiektu średni
38.	ZASÓW	Dom drewniany	Nr 185, nr dz. 446/6	Drewniany	Lata 30 – te XX w.	Edward Cichoń zam. Zasów	-	Stan zachowania dobry
39.	ZASÓW	Dom drewniany	Nr 184 nr dz. 204/3	Drewniany	Lata 40 – te XX w.	Wł. Wiercioch Małgorzata zam. USA, opiekun budynku Piątek Maria zam. Zasów	-	Dom został całkowicie przekształcony na mieszkalny
40.	ZASÓW	Cmentarz wojenny z I Wojny Światowej	Nr dz. 2246	Objęty ochroną prawną	I poł. XX w ok. 1914 r.	Wł. Mienie Komunalne Gminy Żyraków	-	Przeprowadzono w latach 1995 – 2005 oraz 2013 – 2014 r. gruntowny remont obiektu, stan bardzo dobry, obecnie wymaga bieżącego utrzymania
41.	ŻYRAKÓW	Zespół dworsko- parkowy a. dwór	Nr dz. 665/13	Murowany	Przed poł. XIX w. ok. 1920 r.	Wł. Gmina Żyraków	A – 87 07.06. 2004	Obiekt wymaga remontu, w 2016 r. rozpoczęto remont obiektu, planowane zakończenie prac 2019 r.
42.	ŻYRAKÓW	Zespół dworsko – parkowy b. pozostałości parku	Nr dz. 665/13	-	Poł. XIX w.	Wł. Gmina Żyraków	A – 87 07.06. 2004	Drzewostan wymaga prac konserwacyjno - pielęgnacyjnych, prace porządkowe wykonywane są na bieżąco

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 - 2019

43.	ŻYRAKÓW	Kapliczka pw. Św. Jana Nepomucena	Przy drodze powiatowej, na posesji nr Żyraków 74, nr dz. 420/50	Murowana	I poł. XIX w.	Wł. Bieniasz Maria zam. Żyraków	-	Z zabytkową rzeźbą drewnianą Św. Jana Nepomucena. W latach 2012 – 2016 przeprowadz. gruntowny remont wnętrza i otoczenia kapliczki. Obecnie stan obiektu bardzo dobry.
44.	ŻYRAKÓW	Drewniana rzeźba Św. Jana Nepomucena	na posesji nr Żyraków 74, nr dz. 420/50	Drewniana polichromowana	I poł. XIX w.	Wł. Bieniasz Maria zam. Żyraków	B – 584 12.02.2013	Pochodzi z wyposażenia kapliczki przydrożnej obok posesji Żyraków 74, w 2015 r. gruntownie odrestaurowana przez Stanisława Kłosowskiego z Krakowa specjalisty w dziedzinie konserwacji dzieł sztuki.

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.) wprowadziła obowiązek sporządzania przez gminy, na okres 4 lat, gminnych programów opieki nad zabytkami.

Na podstawie art.87 ust.3 wyżej powołanej ustawy opracowany „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Żyraków na lata 2016 – 2019” został pozytywnie zaopiniowany przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków z/s w Przemyślu Delegatura w Rzeszowie pismem z dnia 23 września 2016 roku, znak UOZ – Rz – 4.5120.7.2016. Opracowany Program, winien zostać przyjęty przez Radę Gminy Żyraków.